

Előzetes a Zsidó Nyári Fesztiválról	(3. oldal)
Mártír-istentiszteletek	(4. oldal)
Valami itt nincsen rendben	(6. oldal)

Kezdődik a gyász...

(tammuz 17. / július 19.)

Írtunk már arról, mennyi gyászos esemény fűződik Sívá ászár bötammuzhoz, tammuz 17-hez, és az azt követő legtragikusabb időszakhoz (áv). Emlékeztetőül: ezen a napon törték össze a tíz igét ábrázoló kőtáblák. Ekkor foglalja el Nebukádneccár a szent várost, és ezzel megszűnt a mindennapi áldozat. Ezen a napon égette el a Tórárt Postumus (apja halála után született császár), és képet vitt a Szentélybe. Ezen a napon foglalta el Titus a második Szentélyt.

Két évezrede gyásznapja a zsidó közösségnek ez a nap, és nemcsak a Szentély pusztulása miatt, hanem azért is, mert ez a kezdete a zsidó nép mártírúmánának, azoknak az évszázadoknak, amelyeket Zunz, a híres tudós így jellemez: ha van a szenvedésben fokozat, akkor a zsidóság a legmagasabb fokot érte el. Ha a szenvedések nemesítenek, a zsidók a világ kiemelkedő nagyságaival felvehetik a versenyt. Ha gazdagnak nevezhető az az irodalom is, melynek kevés a klasszikus tragédiája, mit mondjunk arról a sok évezredes irodalomról, melynek hősei maguk élték a tragédiát?

Valóban. Állandóan találkozunk Nebukádneccárokkal, Titusokkal, gyakran voltunk tanúi történeteknek (mintha annak szellemét el lehetne égetni), és hányszor szegték meg a Tízparancsolatot, hányszor vittek hamis isteneket a Szentélybe?

A mindennapos áldozat nem szűnt meg. Ezek mi voltunk (vagyunk). Hányszor akartak elpusztítani bennünket – most éppen Ahmadinezsád Iránból!

Erasmus, a nagy rotterdami humanista szerint két, egymástól különböző dolog a hit és az emberiség, a teológia és a filozófia. Buber képviseli a zsidó álláspontot: emberiség és hit nem különválasztható, egymáshoz tartoznak, együtt hatnak, a hit alapja az emberiségnek és az emberiség alapja a vallásnak.

Vagyis: nem vallásos ember az, aki nem emberes, a hit emberiség nélkül üres. Mindenekelőtt légy ember – mondjuk reggeli imánkban.

Ezekben a hetekben emlékezünk mártírjainkra is. Történelmünk bebizonyította a Biblia szavainak igazságát: még ha ellenségeik földjén élnek is, nem engedem, hogy megsemmisüljenek.

Túléltek azt a Babilóniát, azt a Rómát, mely nagyhatalom volt. És túléltek azt a náci Németországot, melynek hatalmas hadserege volt. Túléltek az ateizmus évtizedeit is.

Logikus, hogy túléltek, mert nem az erőszak jelent tartós hatalmat és nem a fegyverek biztosítják a fennmaradást, hanem az emberiség és az igazság szelleme!

Váhádorchá cölách ál röchák ál dövár emet... Küzdj az igazságért, az ártatlanságért, ez legyen a dicső! (Zsolt. 45/5)

Ráv

Emánuel: emlékezés az emlékparkban

A Raoul Wallenberg Emlékparkban, a magyar zsidó mártírok emlékművénél a hagyományos aktus keretében emlékeztünk a holokauszt hat-százézer áldozatára.

Az esemény programját Gordon Gábor ismertette, elsőként Zoltai Gusztáv ügyvezető igazgatót kérte fel beszéde elmondására, aki üdvözölte – mások mellett – Aliza Bin-Nount, Izrael Állam magyarországi

tartást, annyi más között, azonban végigkísérte ott egy szál skót dudás. A különös zene megrendítő hangja a bergeni sírok fölé szállt, túl a fenyőkön, s még feljebb: az Örökkévaló színe elé. A királyi brit haderő veterán katonája olyan invencióval, tartással muzsikált, amely csak a felszabadítóknak, a hősnék adatik meg.

És most itt állok önökkel a buda-

güinket erőssé, legyünk szorgosabbak, tehetségesebbek, éljük át zsidóságunkat mélyebb hittel. Mi pedig förtelen egészséggel idézzük szüleink, nagyszüleink, a magyar zsidóság emlékét, ahogyan ezt Emánuel fája is tanítja valamennyiünknek – az idősk végezetéig!

Köszönöm, hogy meghallgattak! Ezután Aliza Bin-Noun lépett a mikrofonhoz. Beszélt arról, hogy megbízatása óta részt vesz a Mazsihisz által szervezett emlékező eseményeken. Ezek mindig fájdalmasak számára, hiszen eszébe jutnak Auschwitzban elpusztított nagyszülei, akiket nem ismerhetett. Édesapja holokauszt túlélőként sokat és sokszor beszélt a szörnyűségekről. A nagykövet elmondta, hogy a vidéki hitközségeket, programokat látogatva értette meg valójában mindennek a súlyát, mértékét. Látna az emlékfalakra felvésett áldozatok nevét, tudta, hogy a nevek mögött családok, sorsok vannak, olyan embereké, akik azokon az utcákon jártak, dolgoztak, tevékenykedtek, ott éltek mindennapjaikat. Fontos az emlékezés, az emlékeztetés, hogy soha ne felejtjük el a megtörténteiket. Majdnem itt az utolsó lehetőség meghallgatni a túlélőket, megörökíteni mindazt, amit elmondanak, így is közelebb hozni a múltbéli történelmet az ifjabb generációhoz. Aliza Bin-Noun

nem, Istenem, miért hagytál el engem? (Éli, Éli, lomo ázávtóni?) Be-tartottam parancsolataidat, úgy élttem, ahogy előírtad.

A hitetlenek gúnyosan kérdezték: Hol van most, hol van ilyenkor az ő istenük? (Ájé no elaj-héhem?)

Így hangzottak 67 évvel ezelőtt a kérdések – és 67 esztendeje nincs válasz rájuk.

Majd a főbbi az embertelenség rendszerével kapcsolatosan így folytatta: Már akkor is hallottunk tragédiákról, de nem hittük el. Miért hittük volna, amikor láttuk, hogy 1944 tavaszán ebben az épületben megjelent két német katonai egyenruhát viselő ember, és azt mondták: Magyarországon senkit nem érhet bántódás azért, hogy zsidó... Egyikük így mutatkozott be: Adolf Eichmann vagyok. Miért hittük volna, amiket korábban hallottunk?

Ezt követően Kardos Péter elmondta: Amikor már láttuk... amikor már saját bőrünkön tapasztaltuk... amikor abban reménykedtünk, hogy megismétlődik az egyiptomi csoda, hogy kettévált a tenger... a Duna nem vált ketté! Némán és közömbösen nyelte el az áldozatokat.

nagykövetét, Lomnici Zoltánt, a Legfelsőbb Bíróság volt elnökét, Schiffer András, az LMP elnökét, Steiner Pál volt polgármestert, majd így folytatta:

Sohase feledjük, ha itt állunk a Dohány utcai zsinagóga kegyeletos kertjében, és szívünket összeszorítja az emlékezés, hogy ezen a helyen 1988. július 30-án emlékművet lepleztek le. A szimbolikus jelentőségű szobor alapító okmányát Edgar M. Bronfman, a Zsidó Világkongresszus elnöke, Tony Curtis magyar származású amerikai filmszínész, az Emánuel Alapítvány azóta elhunyt díszelnöke, Elie Wiesel Nobel-díjas író, a Nemzetközi Emlékbizottság tagja, és – többek között – Varga Imre magyar szobrászművész, az alkotó írta alá.

Az elmúlt több mint két évtizedben e szoborfa ezüstös levelei megsokasodtak. A poklokot jártak közül ugyanis azóta elhunyt, elment közülünk a valaha visszatért szemtanúk egyike-másika, s mára már nagyon kevesek maradtak, akik élőszóval fölidézhetik 1944-45 vérzivataros napjait. Ez is igazolja az alapítvány tiszteletre méltó igyekezetét, hogy örök mementó idézze fel hatszázézer magyar zsidó honfitársunk fájó és sohasem feledhető emlékét. És hangzozzék bármilyen furcsán: hiányát! Mert a megölt, az agyonvert, az éhen pusztult, az elgázosított felnőttek és gyerekek képessége, szorgalma, mit ne mondjak: zsenialitása, vídám kacagása és simogatásuk ösztönző szeretete hiányzik a világból.

Néhány éve Bergen-Belsenben jártam, a tábor felszabadításának 55. évfordulóján. Exhumált édesanyámat temettem, temethettem el, akit innen hurcoltak gettóba, lágerbe, s aki ugyan túlélte a borzalmakat, ám a szabadság küszöbén, néhány rövid nap múltán, belehalt szenvedéseibe. Ez az én egyéni fájdalom.

A megrendítő közös gyászszer-

pesti templomi sírkert Emánuel fája alatt. Anyámat siratom és a magyar zsidóság derékhadát. Sokféle pusztításról, genocídiumról hallottunk és hallunk, de olyanról, mint a náci gépesített halálgár, nem tudunk. És reméljük: nem is fogunk hallani, tudni soha.

A gyászunk mély, és tudjuk: a gyászban azoknak nehéz, akik tovább élnek. Akik a helyükön maradnak, és akiknek megadatik, hogy dolgozzanak családjukért, közösségükért, hazájukért.

Gyönyörű jelkép ez a fa. Azzal is, hogy az utódok tűzik fel ágaikra az emlékező ezüstlevelet, megölt szeretteik nevével. Gyerekek, unokák nem mondhatnak szebb és méltóbb áldást, mint így, ezzel a gesztussal.

„Utódaink! Mondjátok el gyermekeiteknek: ez az emlékmű a magyar zsidóság örök gyászának fémbe öntött kifejezője. Hogy emlékezzenek azokra, akiket gyilkosok pusztítottak el, mert Izrael népéből voltak valók.”

Ezek az Alapító Okirat szavai-ból valók. Megrázó mondatok. Földidéződik bennük az ógörög költészet legtömörebb és legmegrázóbb verssora: „Vándor, állj meg, és vidd hírül a spártaiaknak.” Szerb Antal szerint ezzel kezdődött a történelem világirodalma.

Nos, a mi zsidó tragédiánkkal – amelynek során Szerb Antalt is megölték – nem kezdődött, csupán folytatódott a történelem. Legfeljebb abban bízhatunk, hogy közelebb kerültünk a messiási időkhöz, Kant Emánuel örök békéjéhez.

Legszentebb imánk a Kádis. A napi háromszori imarendben többször is elmondjuk. Elmondjuk most is. Ez az ősi, áldott szöveg egyetlen szóval, egyetlen jelzővel nem utal a halálra, az elmúlásra. Csak az Örökkévaló mindenhatóságát, a békét dicséri.

Aki ma imádkozik, kérem: kérje a Teremtőt, hogy a gyászt változtassa bizakodássá, tegye közössé-

Végül Aliza Bin-Noun, Zoltai Gusztáv (a Zsidó Világkongresszus és az Európai Zsidó Kongresszus képviselőjében is), Streit Sándor (BZSH-elnök), Sugár Lili (túlélő) és Thaly Saul (a Joint magyarországi igazgatóhelyettese, a Mazs Alapítvány általános igazgatója), Répás Péter és Vadász Éva (Élet Menete Alapítvány), zsidó fiatalok: Bandi Ágnes és Kelemen Gábor közreműködésével az áldozatok emlékére jelképesen fellobbant a hat gyertya lángja is.

A kádis közös elmondásával zárult az emlékezés.

Csecsemőket, öregeket, ártatlantokat.

A hívők Istent kérdezték: Iste-

g. j.

Az MKZST ülése Pannonhalmán

A Magyarországi Keresztények és Zsidók Tanácsának a Pannonhalmi Apátságon tartott ülésén a Mazsihisz részéről részt vett *Schweitzer József* és *Domán István* főrabbi, valamint *Lazarovits Ernő* külügyi vezető, a tanács alapító tagjai, továbbá *Markovics Zsolt* főrabbi, *Kárpáti Judit*, az ORZSE tanára és *Róna Tamás* rabbi.

Mészáros Kálmán baptista elnök bevezető imáját követően a tanács legutóbbi ülésén megválasztott főtitkára, *Markovics Zsolt* üdvözölte a megjelenteket, majd elmondta a napirendet.

Kárpáti Judit (az egyetlen női tag) a Keresztény-Zsidó Tanácsnak a berlini ülésen a világ keresztény és zsidó közösségeihez intézett felhívását és tizenkét pontját ismertette, amely egyenes folytatása és kibővítése az 1947-es első svájci ülés dokumentumának. A szervezet szorgalmazza a keresztény és zsidó közösségek együttműködését, hogy felszámolják az előítéleteket és a kölcsönös bizalmatlanságot, kötelezettséget vállaljanak egymás jobb megértésére és teljes elfogadására.

A pannonhalmi tanácskozáson résztvevők üdvözölték a Berlinben készített tizenkét pontban foglaltakat, és minden felszólaló részéről elhangzott, hogy kész mindent elkövetni a gyakorlati megvalósítás érdekében, valamint küzdeni az antiszemizmus ellen.

Ezután a márciusban megválasztott elnök, *Székely János* segédpüspök mutatta be a 2011-es munkatervet. Köszönetet mondott elődjének, *Várszegi Asztrik* püspöknek, pannonhalmi főapátnak, aki elfoglaltsága miatt mondott le tisztségéről.

Lazarovits Ernő javasolta, hogy *Várszegi Asztrik*ot válasszák meg örökös tiszteletbeli elnöknek, amit a jelenlévők egyhangúlag megszavaztak.

Várszegi Asztrik köszönetet mondott a csoportnak, és ígéretet tett, hogy amennyiben ideje engedi, segíteni, támogatni fogja a tanács tevékenységét, munkáját.

Székely János a tagság nevében emléktárgyat nyújtott át a főapátnak, akat a Mazsihisz is megajándékozott.

A záróműt *Schweitzer József* mondta el, aki ezután méltatta az újonnan megválasztott örökös

Középen *Várszegi Asztrik*

tiszteletbeli elnök eddigi tevékenységét.

Markovics Zsolt javasolta, hogy a

következő ülést a szegedi hitközség tanácstermében rendezzék, amit a résztvevők egyhangúlag elfogadtak.

Egy kevesek által ismert dátumról

E sorok írója 1946-ban, 10 évesen, a mezőkovácsházi vallásos gyermekotthonban nevelkedett. Szíván hó huszadikán közölték az országos rabbiság döntését. A fenti dátum gyász- és böjtnap mindenki számára, s aki nem tudja, hogy a vézskorszakban mikor hunytak el hozzátartozói, az a halálzási évfordulót ezen a napon tartja. A szép hangú *Mordche Árje Moskovits* tanító olvasta fel a 400 nevet, akiket a községből hurcoltak el. Először a rabbi, ráv *Aron Doved Rubinstein* nevével említette, majd következett a hosszú sor. A jelenlévők nem állva, hanem földön ülve hallgatták meg a felsorolást. Később Pestre kerülve, szinte minden fővárosi imaházban évről évre megemlékeztek erről a napról. *Katona József* rabbisága idején a Dohány-templomban is. Majd a vidéki zsidóság elpusztításának napjává titulálták szíván hó 20-át, s bár minden település számon tartotta, hogy területéről mikor vagonírozták be hitestvéreinket, külön ezen alkalommal kezdtek rendezni a megemlékezést. Most már csak az ortodox hitközség tartja változatlanul a napot, de sokan

ott sem tudják, hogy miért ezt a dátumot választották. A választ ráv *Weisberger T. Mojse* adta meg a Kazinczy utcai bét hámidrásban. A gyásznapon jiddisül prédikált, másnap pedig, az „ökumenikus” összejövetelen, amikor csütörtök lévén, más templomok hívei is – ezúttal főleg a Dohányból – ellátogattak oda, beszédét megismételte magyarul. Kétségtelen, mondta a főrabbi, hogy a deportálások 1944-ben ez időben történtek. Olyan napot kerestek megboldogult elődeink, melyet jelenleg csak a nagyon szűk szakmai közönség ismer.

A raktár a közönség számára vasárnapról csütörtökig 10–18 óráig, pénteken 10–16.30-ig tart nyitva. A nyitva tartás ideje alatt a kiállított iratokat és tárgyakat szakmai vezetéssel lehet megtekinteni, melyre jelentkezni a Családfakutató Központban lehet.

A Magyar Zsidó Levéltár 2011-es fejlesztései

A Magyar Zsidó Levéltárnak mint kulturális örökséget kezelő intézménynek fontos feladata a gyűjtemény korszerű kezelése és bemutatása.

Levéltári Látványraktár

Ennek egyik lehetséges módja a látványraktár létrehozása, amely a hagyományos állagmegővő és szakszerű tároláson túlmenően a látogatók részére lehetőséget biztosít a többség számára általában láthatatlan hiteles történelmi források, dokumentumok megismerésére is.

A gördíthető polcokon és a kihúzható térképtároló fiókokban megtekinthetők a díszes kötésű hitközségi jegyzőkönyvek mellett a Dohány utcai zsinagóga korabeli ülésjegyzőkönyvei, eredeti építési tervrajzai, díszes oklevelek, céhlevelek, obsitok. Bemutatjuk a címeres nemesi oklevelek gyűjteményét, a régi hitközségi pecsétnyomokat, a rabbik meghívóleveleit, díszített házasságleveleket és sok olyan dokumentumot, melyet jelenleg csak a nagyon szűk szakmai közönség ismer.

A raktár a közönség számára vasárnapról csütörtökig 10–18 óráig, pénteken 10–16.30-ig tart nyitva. A nyitva tartás ideje alatt a kiállított iratokat és tárgyakat szakmai vezetéssel lehet megtekinteni, melyre jelentkezni a Családfakutató Központban lehet.

Goldmark-terem előtti kiállítás

Ebben a tematikus egységben a Goldmark-terem közvetlen környe-

meterve a közönséggel a negyedik és lakóinak történetét is. A bemutatás alapja a googlemaps szolgáltatásaira épülő interaktív felület, amelyen keresztül „ugródeszkaként”, a terület bejárásához szükséges kulturális háttér megszerzéséhez is használható a kiállítás.

A modern technológia alkalmazása mellett a történeti-kultúrtörténeti kiállításokban nagyon fontos az eredeti, autentikus, jelentést hordozó tárgyak és dokumentumok bemutatása. Ezek közvetlen látványa, régiségüknek és valódiságuknak ereje az, ami miatt a kiállítások másként hatnak a nézőre, mint a téma más médiumokon közvetített bemutatása.

Nyitva tartás a nyári időszakban: vasárnapról csütörtökig 10–18 óráig, pénteken 10–16.30-ig. Szombaton és a zsidó ünnepeken zárva.

Családfakutató központ

Számos turista érkezik hozzánk azért, mert a zsidó hitközséget és intézményeit érzi legitim forrásnak az őt foglalkoztató kérdések megválaszolására. Az érdeklődők csoportja nem homogén, kérdéseik mégis jobbra a magyarországi zsidók történetére, kulturális örökségére vagy egyes zsidó családok családtörténeti adataira irányulnak. Felkészült szakemberek segítenék kulturált körülmények között megtalálni a szükséges válaszokat. A családfakutató központban a látogatók hozzáférhetnek mindazokhoz a történeti forrásokhoz és segédletekhez, melyek a magyarországi zsidó történelem, helytörténet és családtörténet kutatásához szükségesek. A releváns források kiválasztásához, az alapvető tá-

zetét, topográfiai kontextusát jelentő belső Erzsébetváros, a hajdani zsidónegyed nyújtotta örökséget ismertetik meg a látogatókkal. A terem padlóján, falain elhelyezett interaktív térkép segítségével történeti és kultúrtörténeti háttéranyagot nyújtunk a világörökségi védőzóna területéről. A történeteket az épített örökséghez kapcsolódóan mutatjuk be, megis-

jékozódáshoz szakszerű segítséget kapnak a központ több nyelven beszélő alkalmazottaitól.

A központban – egyebek mellett – elérhető a magyarországi zsidó hitközségek emlékkönyvei, kutatási segédkönyvek, a magyarországi települések történetéről megjelent monográfiák vagy ezek hozzáférhetőségei, a magyarországi zsidó anyakönyvek mikrofilmen, magyarországi zsidóösszeírások mikrofilmen, illetve digitalizált változatban is. Megtalálhatók továbbá az egyes települések holokausztáldozatairól készült listák, a temetői adatbázisok, az egyes települések zsinagógáiról, zsidó nevezetességeiről készült képeslapok, fényképek, a fenti kutatási témákat segítő honlapok tematikus válogatásai, az internetes adattárak, illetve más levéltárak és könyvtárak katalógusai, fondjegyzékei, melyek releváns dokumentációt őriznek.

Elérhetőségek:

Cím: 1077 Budapest, Wesselényi utca 7.

Telefonszám: (06-1)413-5547

E-mail: info@milev.hu

Honlap: www.milev.hu

L.A.

(Mazsihisz)

Évadzáró Budán

Igazán színes, gazdag programokban bővelkedett a Budai Micve Klub a júniusi évadzáró klezmerkoncertig. A rendezvényeken gyakran ismert, neves meghívottak voltak a vendégek. Láthatunk izgalmas problémákat feldolgozó dokumentum- és játékfilmeket, a közelmúltban elhunyt, közismert pszichológus előadásainak sorozatszerű bemutatásával *Popper Péter*re emlékezhettünk, aminek segítségével nyújtott *Gyarmati Andrea* gyermekorvos, egykori úszólegenda, *Dunai Tamás* színművész, *Kende Péter* jogász-közíró, valamint az előadásokat megőrkítő-szerkesztő *Zolnay-Laczkó Katalin*. Valamennyi alkalommal óriási volt az érdeklődés, amikor a közélet szereplőivel beszélgettünk, időnként vitakozhattunk. A teljesség igénye nélkül meg kell említeni (remélve, hogy az esetleg kimaradtakat ezzel nem bánom meg) *Baló György* tévés-rádiós, *Simonyi András* korábbi washingtoni magyar nagykövét, *Petschnig Mária Zita* közgazdász és politológus férje, *Kéri László* nevét. A mindig szívesen látott, s talán ezért a klubban gyakran vendégeskedő *Radó Gyula* rendezőről sem feledkezhetünk meg, aki egy tragikus véget ért igaz történetet filmesített meg legutóbb, s vele együtt társaloghattunk a két főszereplővel, *Gesler Livel* és *Baronits Gáborral*, valamint a Holokauszt Dokumentációs Központból *Molnár Judit* történésszel. Természetesen itt nincs hely valamennyi programot felsorolni, s néhány szóval elbeszélni azokat, így nem marad más

hátra, mint a legutolsó eseményről tudósítani.

Mint ahogy korábban említettem, évadzáró koncertet, igazi zsidó zenei fesztivált, örömenélést hallhattunk a különböző klubrendezvényeken rendszeresen fellépő *Klezmerész* együttestől, mely ünnepeink s az azokhoz kapcsolódó vacsorák hangulatát teszi emlékezetesebbé zeneszóval. A várható nagy érdeklődés apropóján, valamint a kiváló akusztika lehetőségét kihasználva, természetesen a zsinagógában élvezhettük a tradicionális, jiddis és ladino muzsikát. A zenekar vezetője előadásai kezdetén nem mulasztja el megemlíteni, hogy a zene nézések amatőrök – persze a szó jó értelmében –, de ez nem érzékelhető, hiszen játékok, különösen most, hogy a korábban megszokotthoz képest még több hangszert hoztak, ragyogóan szólt. A már-már himnuszként felcsendülő *Szól a kakas című dal* nyitotta és zárta koncertet. Gyakran sikerült a hallgatóságot aktív együttműködésre serkenteni, a közönség többször is együtt énekelt az együttes tagjaival. Látszott, valamennyien jól éreztük magunkat. Az előadás végén nemcsak a vastaps jelezte, hogy tetszett a műsor, hanem a mosolyogva-beszélgetve távozó arcán is észrevehető volt a vidám elégedettség.

Porosz Péter

Körzeti kitekintő

Szeged

A Szegedi Magyar–Izraeli Baráti Társaság, a hitközség és Izrael Állam Dél-magyarországi Konzulátusa idén is megtartotta barátsági kulturális estjét az Új Zsinagógában. A közel 1200 főnyi érdeklődő előtt *Lednitzky András* értékelte a két ország közötti kapcsolatokat, majd a *Molnár Dixieland Band Illényi Katica* és *Malek Andrea* közreműködésével adott koncertet, melyet több alkalommal visszatérően a közönség együttléklése és álló vastaps fogadott. A programot megtisztelte jelenlétével *Dux László*, a Nemzeti Erőforrás Minisztérium felsőoktatásért felelős helyettes államtitkára, *Gulyás Kálmán* korábbi helyettes államtitkár, *Nemesi Pál*, a Csongrád Megyei Kereskedelmi és Iparkamara elnöke, *Vécsei László*, az MTA Orvosi Osztályának elnöke, Szeged testvérvárosa, az amerikai Toledo delegációja *Tóth Károly* önkormányzati képviselő kíséretében, valamint sokan mások. A hangverseny dallamainak legnagyobb részét zsidó és klezmerzene, dixieland képezte. A megemlékezés és a program méltán erősítette a két ország kulturális kapcsolatát.

L.A.

Előzetes a Zsidó Nyári Fesztiválról

A gyönyörűen és igényesen felújított Goldmark-terem adott otthont a 2011. évi Zsidó Nyári Fesztivált megelőző sajtótájékoztatónak.

Az írott és elektronikus média képviselőinek jelenlétében kóstolót adott programjából Gerendás Péter és a kortárs szonformáció, Szirtes Edina, Pálfi Zolt és Kertész Endre.

Ezután következett Zoltai Gusztáv ügyvezető igazgató tájékoztatója, aki előljáróban felhívta a figyelmet a megújult helyszínre, amely a jövőben a Budapesti Zsidó Hitközség új turisztikai és kulturális központjaként működik majd. Elmondta: júliustól tekinthető meg az „Itt lakott Rosenthal – a pesti zsidónegyed története” című interaktív kiállítás, mely a Király utca és környéke elmúlt kétszáz évének történetét mutatja be térképek, fényképek, dokumentumok és a negyedben megőrzött tárgyak segítségével. A kiállítás a Goldmark-teremhez kapcsolódik, melyben a zsidónegyedről szóló filmeket is vetítenek majd. Ugyancsak júliustól látogatható a Magyar Zsidó Levéltár családfakutató központja, valamint az újonnan berendezett látványraktár.

Az igazgató szólt arról, hogy idén a programok előkészítése és megvalósítása a szokottnál is komolyabb kihívások elé állította őket, hiszen az egész magyar kulturális életre kiható gazdasági nehézségek mindnyájunkat érzékenyen érintenek. Többek között azért tudták mégis megvalósítani, mert a fellépő művészek közül néhányan lemondtak tiszteletdíjuk-

Trió és Illényi Katica közreműködésével. Majd így folytatta: bizonyára sokak számára jelentett felejthetetlen élményt Palya Bea két évvel ezelőtti első szefárd estje. A zsidó kultúra csodálatos dalai az eltelt idő alatt Bea repertoárjának szerves részévé váltak, és egyre gazdagabb formában tárja azokat a nagyközönség elé. Olyannyira, hogy az „Ezeregy szefárd éjszaka” című új műsorának bemutatója augusztus 30-án a Zsidó Nyári Fesztiválon lesz. A továbbiakban, mint hallhattuk, szeptember 4-én az idei fesztivál egyik szenzációját, az *Idan Raichel Project*et láthatjuk, amelynek névadó vezetője egyike a legkiforrottabb és legizgalmasabb fiatal izraeli előadónak, aki zeneszerzőként és zongoristaként egyaránt kiemelkedő. A hírneves világsztár formáció először lép fel Magyarországon. Különleges élményt ígérő akusztikus koncertjükön Izrael, Afrika, Latin-Amerika és a Karib-térség hagyományai harmonikus egységben olvadnak össze. Augusztus 31-én a közönség régi kedvence, a kiváló énekes-zeneszerző David D'Or a világsztár magyar operadívával, Miklósa Erikával ad közös hangversenyt, amelyen a Magyar Állami Operaház Failoni Zenekara működik közre. A fesztivál emblematikus csapata, a Budapest Klezmer Band pedig ezúttal a Vujicsics együttesel lép fel. Az Uránia Nemzeti Filmszínházban szeptember 29-én az izraeli Beer-Sheva Színház *Játszd újra, Sam!* című előadását láthatják. Mint Zoltai

azt is, hogy a hagyományos programok közé tartoznak a filmnapok, amelynek első alkalommal ad otthont a Puskin mozi. Egy héten át mutatják be a közelmúlt legnépszerűbb, legsikeresebb izraeli alkotásait.

A magyar származású, Olaszországban élő világhírű író, rendező Giorgio Pressburgerrel a Goldmark-teremben többek között magyar nyelven megjelent műveiről beszélget Váradi Júlia, ezenkívül a Puskin moziban levetítik a rasszizmusról készített rövidfilmjét. Szintén a Goldmark-terem lesz a helyszíne Kalmár Tibor Kulisszatitkok című sorozatának, amelyben olyan neves művészek életébe leshetnek be, mint Bodrogi Gyula, Székelyi József, Gálovölgyi János.

Az idei alkalommal, mondta Zoltai Gusztáv, a Zsidó Múzeumban Arató András Szabadság, szerelem című portréfotó-kiállítását rendezik meg. A tervek szerint képeinek egy-egy szereplőjével kötetlen beszélgetések formájában élőben is találkozhatnak majd az érdeklődők.

A Rumbach utcai zsinagóga eseményeiről szólva megtudtuk, hogy szeptember 3-án a dzsessz kedvelőinek igazi szenzációt ígérő koncertet ad triójával az izraeli születésű zeneszerző, zongoraművész Omer Klein, aki fiatal kora ellenére már a világhírű Carnegie Hallban is bemutatkozott, s akkori sikeréről a New York Times is beszámolt.

A sokak által kedvelt kézműves kirakodóvásár helyszíne ezúttal is a Gozsdu-udvar lesz – fejezte be tájékoztatóját a BZSH-Mazsihisz ügyvezető igazgatója, majd köszönetet mondott a sajtó munkatársainak az elmúlt évek során nyújtott sok segítségért, és hangsúlyozta, hogy idén még az eddigieknél is nagyobb szükség van aktív munkájukra, támogató közreműködésükre.

Vadas Vera, a ZSIKK igazgatója egyebek mellett kiemelte, hogy igazán meggyőző s érdekes, amikor egy-egy produkcióról maga a művész ad számot.

Horgas Eszter programjukat lélek-simogatónak nevezve kijelentette, a nehéz gazdasági helyzet ellenére is van létjogosultsága a kultúrának. Majd bemutatta az Új Színház művészt, Botos Évát, akivel közösen lépnek színpadra.

Kalmár Tibor Bodrogi, Gálovölgyi és Székelyi szubjektív válogatása alapján mesél, anekdotázik, beszél majd szerepekről és életről.

Ékes Georgina táncművész bemutatta műhelytársulatát, beszélt az együttes munkájáról, és új elemeket ígért a zene-tánc elkötelezettjeinek.

Masa Tamás, a Sabbathsong vezetője elmondta: 9 fővel, színes hangszerparkkal, három színészkollegával lépnek fel: jelenetek, villámtréfák, sok zene jellemzi műsorukat.

A levéltár kis kiállításáról, sok más újdonságról Toronyi Zsuzsa igazgató számolt be.

A sajtótájékoztatót állófogadás zárta.

(júli)

Felavatták a Tom Lantos Intézetet

Nagy megtiszteltetés volt számomra, hogy a magyarországi Élet Menete Alapítvány vezetőjeként jómagam is a prominens vendégek között lehettem a Parlamentben. Amint

hogy széles látókörű és a jövőbe látó vezetőkre van szükség, Tom Lantos pedig ilyen volt. Megemlítette, hogy amikor arra emlékezve, hogy Tom Lantos a Capitoliumnál felavatta

Az amerikai külügyminiszter az avatáson

a hatalmas intézmény folyosóin sétáltam, minden egyes részén érezhető volt a nagy készülődésből, hogy az EU-elnökség utolsó napján igazán különleges eseményre készül a kormány.

Sorra érkeztek a legkülönbözőbb országok diplomatái, politikusok, köztisztviselők álló hírességek. Többek között megjelent Mesterházy Attila, az MSZP elnöke, Schiffer András, az LMP frakcióvezetője, Bajnai Gordon volt miniszterelnök, majd Orbán Viktor miniszterelnök kísérete be Hillary Clinton jelenlegi és Condoleezza Rice korábbi amerikai külügyminisztert, valamint Annette Lantos, Tom Lantos feleségét, akiket állva, hatalmas tapsal fogadtak.

Az özvegy méltóságteljesen, láthatóan mélyen meghatódva lépett a terembe, ahol a második világháborút megelőzően többek között azokat a törvényeket is meghozták, amelyek a holokauszthoz vezettek, a Lantos családot is igen súlyosan érintették, és Tom Lantos egész életét és tetteit befolyásolták.

A világhírű és köztisztviselőkben álló politikus Tom Lantos tevékenységére mi, magyar zsidók különösen büszkék lehetünk, mivel ő volt az Amerikai Egyesült Államok szenátusának egyetlen holokauszt túlélő tagja, és elismerten nagyon sok mindent köszönhet Magyarországnak és az egész világnak, akik a „magyar anyanyelvű zsidó fiúnak”.

A megnyitón elsőként beszélő Orbán Viktor azt mondta, hogy többször is találkozott Lantossal, akivel vitáztak is, és belpolitikai kérdésekben szinte semmiben sem egyezett meg az álláspontjuk, de a szabadság kérdésében és a magyarok ügyének támogatásában egyetértettek. A kormányfő méltatta az amerikai politikus és munkásságát. A Tom Lantos Intézet hitvallása képviseli a szabadságot és a kisebbségeket, a kormány pedig teljes mértékben támogatja ezt a munkát. Mint Orbán mondta, a szabadságért folytatott küzdelem új időszakba lépett.

Tőkés László az Európai Parlament alelnökéeként arról beszélt,

Kossuth Lajos mellszobrát, ő a Parlamentben elénekelt a Kossuth-nóta elejét, a jelenlévők közül csak néhányan csatlakoztak.

Az amerikai külügyminiszter köszönetet mondott az intézet létrehozásáért a jelenlegi és az előző kormánynak, valamint elsősorban Tom Lantos özvegyének, Annette Lantosnak és két lányának, akik szintén részt vettek a megnyitón.

Hillary Clinton szerint egy demokratikus és szabad Európa volt Tom Lantos álma, elkötelezett volt az emberi jogok védelme mellett. A nézetkülönbségek ellenére ráébredtetta a demokratákat és a republikánusokat az Egyesült Államokban, hogy mindannyian a szabadság és a demokrácia oldalán állnak.

Kulcsfontosságúnak nevezte, hogy Magyarország tovább építse saját demokratikus intézményeit, és hangsúlyozta a fékek és ellensúlyok szerepét. Emellett szerinte az észak-afrikai események miatt sem lehetne idősebb az intézet megnyitása. „Meg kell ígérnünk, hogy folytatjuk Lantos munkáját”, akinek a világ minden táján fontos volt a kisebbségek ügye.

Clinton arra biztatta a civil szervezeteket, hogy folytassák munkájukat az emberi jogok, a demokrácia, a jogállam erősítése érdekében.

A többi szónokhoz hasonlóan Annette Lantos is kiemelte, mennyire szerette Tom Lantos Magyarországot, amelyért sokat dolgozott. Levetítettek egy emlékfilm is a politikusról.

Condoleezza Rice arról beszélt, hogy Lantos nagy inspirációt jelentett, Martonyi János pedig azt mondta, Magyarország elkötelezett a transzatlanti kapcsolatokról. Balogh András volt nagykövet szerint az intézet önmagában is a nemzeti egység és konszenzus egyik bástyája lehet. Olyan tudományos központtá válhatna, amely az egész világon hirdeti a Tom Lantosnak fontos eszméket, és alapja lehet a magyar-amerikai kapcsolatoknak.

A szónoklatokat és a filmvetítést követően a Parlament folyosóin állófogadáson látták vendégül a meghívottakat.

Jómagam és az általam vezetett alapítvány munkájához nagy erőt adott ez a rendkívüli ünnepség, melyet egy olyan ember tiszteletére rendeztek, akire felhézhet az egész világ. Ezeknek a gondolatoknak a tudatában újult erővel tudom folytatni felvállalt önkéntes munkámat az Élet Menete Alapítványban, Tom Lantos szellemi erejének segítségével készülünk a 2012. évre, amikor is a magyarországi alapítvány 10., a nemzetközi szervezettel 25. születésnapját ünnepeljük.

Gordon Gábor, az Élet Menete Alapítvány elnöke

Gerendás Péter

ról, ezzel is hangsúlyozva a fesztivál létezésének fontosságát. Minden eddiginél több fiatal magyar és izraeli előadóval találkozhatnak a rendezvényeken – emelte ki –, ami szintén üzenetértékű, és jelzi, hogy hagyományaink életben tartása minden generáció számára természetes.

Ezután Zoltai Gusztáv részletesen ismertette a várható előadásokat, mint amilyen például a New York-i MET Európában elsőként itt fellépő fűvőegyüttesének augusztus 28-i műsora. Mint mondta az igazgató, ezt megelőzően, augusztus 27-én, páratlan eseményre kerül sor a Dohány utcai zsinagógában: első alkalommal kezdődik este tíz órakor éjszakai koncert, mégpedig a népszerű izraeli harmonikaegyüttes, az Adler

elmondta: a kiemelt produkciók közé tartozik Ilan Eldad rendezésében a Szenes Hanna életéről szóló kétszemélyes levéldráma, amelynek magyarországi ősbemutatója augusztus 28-án a Rumbach utcai zsinagógában lesz, Béres Ilona és Hámori Gabriella előadásában.

A Zsidó Nyári Fesztivál állandó sztárvendége, Horgas Eszter szeptember 3-án Szeretni bolondulásig címmel régi filmszlágerekből összeállított új produkciójával várja az érdeklődőket. Szeptember 5-én az egyik legnépszerűbb hazai világsztár előadó-zeneszerző, Szirtes Edina és együttese, a Fabula Rasa első alkalommal lesznek a fesztivál vendégei.

Az ügyvezető igazgató elmondta

Meghívó

A Carl Lutz Alapítvány az Üvegház megnyitásának évfordulóján,
2011. JÚLIUS 24-ÉN, DÉLELŐTT 10.00 ÓRAKOR
KOSZORÚZÁSI ÜNNEPSÉGET TART

a belvárosi Vadász utca 29. számú ház homlokzatán elhelyezett emléktáblánál az embermentő Carl Lutz svájci alkonzul és a cionista ellenállási mozgalom, valamint az üvegházi mártírok:

Weiss Arthur, Scheiber Lajosné, Dénes Iván, Fenákel Jónás, Fürst Kálmán, Hunwald Sándor és Schwartz Ármint tiszteletére.

BESZÉDET MOND: SÁNDOR IVÁN KOSSUTH-DÍJAS ÍRÓ.

A megemlékezésre tisztelettel meghívjuk.

Mártír-istentiszteletek 2011/5771

Hódmezővásárhely

A megemlékezés a zsidótemetőben kezdődött, majd a zsinagóga udvarán folytatódott, ahol *Raguczki Gábor* kántor és *Komlós Erika*, a hitközség tagja idézte fel a második világháború alatt, illetve után humánus cselekedeteivel kitént három ember életét. *II. János Pál* pápa volt, aki a katolikus egyház részéről először kimondta, hogy a zsidó nem másodrendű ember, és az antiszemitizmust a legnagyobb bűnnek nevezte – emelte ki *Raguczki Gábor*, hangsúlyozva, hogy az egyházfő nemcsak hivatásból tette, amit tett, hanem a lelke és a szíve vitte rá ezekre a cselekedetekre.

1944 áprilisában a magyar tisztviselőknek nem sok választásuk

ennyien pusztultak el csupán vallásuk miatt.

B. Nagy László országgyűlési képviselő, megyei kormány megbízott a légerekbe hurcoltakról szólva hangsúlyozta, hogy akkor a magyar állam könnyűnek találtotta, hiszen nem tudta megvédeni saját polgárait. Az államgépezet cselekedetei tevőlegesen járultak hozzá a történetekhez, eltűrték és támogatták a jogfosztást, miközben saját identitásukkal küszködtek. Ez azonban nem mentesíti az államot a felelőssége alól. A mindenkorinak kötelessége emlékeztetni a nemzetet, hogy ez soha többé ne fordulhasson elő. A figyelemre nem csupán az Országgyűlés által bevezetett emléknapon, hanem az élet minden napján sor kell, hogy kerüljön. *Sala-*

maid beszélt a végkimenetről, a népi-írás, a soá történéseiről. Felelevenítette *Urbancsok Zsolt* makói helytörténész Holokauszt gyermekei tárgyú ajánlását: „Képzeld el, hogy egy nap arra ébredsz, hogy elvettek tőled mindent, ami fontos volt neked. Megjelöltek, mert azt mondták, te rosszabb vagy, mint Ők. Majd elvették a tulajdonodat, a szabadságodat, a családodat és a hazádat. Végül oda dobta azokat, akik már csak egyetlen dolgot vehettek el tőled: az életedet.”

Solyms László alpolgármester a közel 260 év óta Szegeden élő, 230 éve közösséget alkotó, az árvíz után a várost újjáépítő, ott ipart, mezőgazdaságot, kereskedelmet, tudományt erősítő zsidóság üldöztetéséről, kirekesztéséről, az állam szerepéről, a fehérterror, majd az azt követő kormányok antiszemita szerepvállalásairól, a holokausztról szólt, majd nyomtatékosan hangsúlyozta, hogy közösen kell cselekednünk azért, hogy hasonló jelenségek a jövőben ne ismétlődhessenek meg. Hatékonyabban kell fellépni a közvéleménynek mindennemű kirekesztés, gyűlöletkeltés ellen.

Kozma Gábor főiskolai tanár, a Gál Ferenc Hittudományi Főiskola rektora a történelmi társegyházak képviseletében a vészkorszakban fellépő *Glattfelder, Hamvas* püspökök zsidómentő tevékenységéről, az idősebb testvér és a keresztény egyházak mindenkorin kiváló szegedi együttműködéséről, a múlt tapasztalataiból épülő jövőről, *II. János Pál* pápa, *XVI. Benedek* pápa, a hazai püspöki kar szerepéről, egy zsidó-keresztény múltot épülő Európa teendőiről adott értékelést, hangsúlyozva az antiszemitizmus és a rasszizmus elleni fellépés szükségességét napjainkban is. A 67. évforduló méltán hirdette, hogy testvéreinket, társainkat egy rossz korban „megölte a gyűlölet, őrizze emléküket a szeretet”.

A gyászistentisztelet közös imával, majd a mártírok emléktáblájánál a kádís elmondásával, a város és a közösség koszorújának elhelyezésével zárult. A szertartáson a már felsorolt emlékezőkön túl a Szegedi Akadémiai Bizottság, az egyetem számos további reprezentánsa is kifejezte együttérzését, emlékezett a hajdani munkatársak, kollégák meghurcoltatására.

L.A.

Veszprém

A szertartást idén is június utolsó vasárnapján rendezték meg, *Schweitzer József* nyugalmazott országos főrabbi és családja részvételével. Az emlékezőket *Máthé Éva*, az előjáróság tagja köszöntötte, majd a különböző helyszíneken *Kardos Péter* főrabbi és *Kardos László* kántor énekelte gyászszólamokat az áldozatok tiszteletére.

A volt gettók helyén emelt emléktábláknál lerótták kegyeletüket a hitközség tagjai, valamint *Porga Gyula* polgármester, a politikai pártok kö-

Miskolc: az előtérben Freund Jenő és Radnóti Zoltán

zül a Fidesz és az LMP képviselői, továbbá az együtt érző civilek.

A Mártírok úti zsidótemetőben tartott gyászistentiszteleten *Kardos Péter* főrabbi beszédében megállapította, hogy sajnos egyre kevesebben vannak, akik még emlékeznek a 67 évvel ezelőtt átelt borzalmakra, ezért az emlékeztetés feladatát már a következő nemzedéknek kell átvennie. Nem hagyta szó nélkül a rendszerváltás óta eltelt időszakban tapasztalható, egyre erősödő antiszemitizmust és Izrael-ellenességet sem.

Felidézte a megbékélésért sokat küzdő *II. János Pál* pápa gondolatait is, és ennek szinte folytatásaként hatottak *Porga Gyula* polgármester szavai. A város első embere a testvéri szeretet fontosságát hangsúlyozta az emberek között, és mélyen elítélte a „barnaingesek” egykori és mai tetteit, nézeteit.

Az istentisztelet kádissal fejeződött be.

A kegyeletes megemlékezésről a városi és a megyei médiák is tudósítottak.

Nagykátá

Róna Tamás rabbi imájában és példabeszédében idézte fel a sötét vészkorszakot, hittestvéreink számára a történelmi legzomorúbb időszakát. Az adott különleges jelentőséget az eseménynek, hogy a napokban fejeződött be a temetőben álló – 1950-ben avatott – mártíremlékoszlop felújítása *Hídvégi Péter* és *Hidvéginé dr. Adorján Lívia* szolnoki lakosok önzetlen anyagi felajánlásának köszönhetően. A jelenlévők szeretettel emlékeztek a 2003-ban elhunyt *Sauer Lászlóné*-ra, aki haláláig szervezte a mártírünnepeket, lelke volt a maroknyi helybéli zsidó közösségnek. Ugyancsak megemlékeztek a közelmúltban eltávozott *Armuth Ferenc*ről is. A nagykátai túlélő *Bernáth László* újságíró szerint meg kell állítani a korunkban újjáéledő antiszemitizmust, nem szabad kacérkodni, játszadozni olyan ordas eszmékkel, melyek 70 éve a világtörténelem legpusztítóbb háborúját robbantották ki. *Basa László* helytörténész röviden bemutatta a 100 éve *Aczél Mihály*, az önkormányzat zsidó vallású képviselője kezdeményezésére is hathatós segítségével felépült polgári iskolát. Az ünnepség végén elhelyezték a megemlékezés köveit az obeliszik talapzatán.

Balassagyarmat

A mintegy háromezer balassagyarmati és környékbeli zsidó mártírra a műemlék zsidótemetőben emlékeztek. *Bauer József*, a hitközség elnöke külön köszöntötte az emlékezők sorában *Gordon Gábor*-t, az Élet Menede Alapítvány elnökét, *Csach Gábor* alpolgármestert, a képviselő-testület tagjait, a történelmi egyházak és a Hit Gyülekezete delegáltjait, a váci hitközségből érkezettek, az érsek-

vadkertieket, az elszármazottakat, a túlélőket és a város valamennyi jóérező polgárát. *Bauer József* megemlékezett a világ és a magyar zsidóság 20. századi tragédiájáról, a vészkorszak áldozatairól: a Sátán elszabadult, és szeretteinknek csak azért kellett meghalniuk, mert zsidók voltak. Az elnök emlékeztetett arra: az ordas eszmék ma is élnek a temetőgályázók, a Molotov-koktélosok cselekedeteiben, noha a magyar társadalom nagy része nem ért egyet a törpe kisebbség nézeteivel.

„Hatvanhét éve a zsidótörvények, a sárga csillag, a gettósítás, majd a haláltáborok kiszakították a zsidóságot a nemzet testéből, melynek kiváló tudósokat, művészeket, jó hazafiakat, állampolgárokat adott” – fogalmazott a hitközségi elnök, felidézve azt: a júniusi napokban pecsételődött meg hatmillió európai, hatszázezer magyarországi, valamint háromezer balassagyarmati és környékbeli zsidó sorsa.

„Balassagyarmat a mai napig nem heverte ki zsidó honfitársaink elvesztését” – szögezte le *Bauer József*, akinek szavait követően *Darvas István* rabbi Bileám próféta szavait idézte: „Mily szépek a sátraid, Jákob, hajlékaid, Izrael.” Bileám feladata az volt, hogy megátkozza a zsidó népet, de a jénei áldásra fakadtak. A sátrakból az idők folyamán zsinagógák, a hajlékokból a zsidó családok otthonai lettek. Szép sátrak és szép hajlékok jöttek létre Balassagyarmaton is, ahol virágzott a zsidó élet. Ennek az állapotnak vetett véget a hatvanhét évvel ezelőtti korsszellem, amely átkot mondott Európára minden zsidó közösségre. Elpusztították a sátrakat és a hajlékokat” – fejtette ki a rabbi, aki a roncsok hazatérő túlélőkről elmondta: nagy az érdemük, mert megpróbálták új sátrakat és hajlékokat építeni.

„Magyarország ma sem heverte ki a holokausztot, amely az egész ország vesztesége. E veszteség felismeréséből azonban megszülethet az áldás. Olyan zsidó jelent kell teremteni, amelyben helye van az emlékezésnek és a hagyománynak. Drágáink emlékét őrizve, az átkot a Jóisten áldássá fordítja” – juttatta kifejezésre a bizakodás, a remény szavait *Darvas István*.

A rabbi és *Zucker Immanuel* kántor együtt mondták el a gyászimát, majd *Bauer József* szólt az *Ipoly menti Zsidó Múzeum* és *Emlékhely* fontos szerepéről a város életében, a 3400 sírkövet magában foglaló műemléki zsidótemető sírjainak digitálizálásáról és a balassagyarmati zsidóság méltán népszerű honlapjáról.

Miskolc

A nyári melegben a szokásosnál is többen gyűltek össze az avasi zsidótemetőben, hogy tiszteletüket fejezzék ki a mártírok előtt. A hitközség nevében *Szlukovinyi Péter* titkár köszöntötte az emlékezőket, felhívva a figyelmet arra, hogy a he-

(Folytatás a 6. oldalon)

Veszprém: Máthé Éva, Kardos Péter, Kardos László

maradt. *Beretzk Pál* polgármester-helyettes viszont a 99 százalékkal elentében nem hódolt be a hatalomnak. Hódmezővásárhely volt az egyetlen város, ahol nem létesült gettó – idézte fel *Komlós Erika*. Szólt arról is, hogy bár 1945 után a helyi zsidó tanács több tagja is kiállt *Beretzk Pál* mellett, az igazoló bizottság után Népbíró elé is kellett állnia. *Almásy Tibor* dandártábornok pedig a háború idején katonaszökevényeket és zsidókat látott el az életüket megmentő papírokkal, de a vásárhelyi polgármester-helyetteshez hasonlóan 1945 után neki is a meghurcolásból jutott ki az elismerés helyett.

Az emléktáblák megkoszorúzását követően gyászistentiszteletet tartottak a zsinagógában. „Azért kell a soáról megemlékezni, mert tartozunk ezzel a genocídium áldozatainak, saját magunknak és a zsidó népnek” – jelentette ki *Erdélyi Miklós*, a hitközség ügyvezető elnöke, aki felhívta a figyelmet a magyar holokauszt azon sajátosságára, hogy döntően magyarok hajtották végre a magyar állam nevében saját polgárikaikkal szemben.

Papp László vezetőségi tag ehhez még hozzátette emlékező beszédében, hogy a németeket is megdöbbentette, a magyarok milyen kegyetlenséggel és milyen rövid idő alatt hajtották végre a pusztítást.

Halbrohr Tamás, a szabadkai hitközség elnöke szerint nem a zsidóknak, hanem a magyaroknak kellene megemlékezniük a holokausztról, és nem arra kell emlékezni, hogy hányan haltak meg, hanem arra, hogy mit nem szabad tenni.

A gyászistentiszteletet *Markovics Zsolt* szegedi főrabbi tartotta, *Raguczki Gábor* kántor közreműködésével.

Szeged

A gyászistentisztelet előtt a hajdani téglagyári gettó bejáratánál, a *Cserzy Mihály* utcában álló emlékoszlopnál a megye, a térség, a város képviselői, politikusok, a kile tagjai és mások hallgatták meg a hitközség elnökének szavait, aki elmondta, hogy Szeged a világháborúban 5452 főt veszített, amelyből 612-en munkaszolgálatos, 2091-en zsidó polgári áldozatok voltak; az erőltetett menetben, a halál- és munkatáborokban

Sátoraljaújhegy: kéver ávot (a szülők sírjánál)

Mártír-istentiszteletek 2011/5771

(Folytatás a 4. oldalról)

lyi zsidóság jelen van ma is, és az elődök emlékét és vallásosságát, illetve szellemi hagyományát megőrizve, a jövőben is megmarad. *Kuna Márton* kántor emlékműjében *Radnóti Zoltán* rabbi beszédében kihangsúlyozta érzékszerveink fontosságát, melyekkel láttuk a zsidóság elleni tetteket, hallottuk a zsidó nép vallási szabadságát megkötő, kirekesztő törvényeket. Figyelmeztetett, hogy emlékezni kötelesség, a zsidó identitás megtartásának feltétele, hogy a következő generációk büszkén állhassanak a szülők és nagyszülők be nem fejezett tanításai és ki nem mondott tervei elé. Az emlékezés a Kél málé ráchámimmal és a közös kádissal zárult.

Szombathely

A városi zsidó imaházban a magyar és az izraeli himnusz elhangzása után *Márkus Sándor* hitközségi elnök köszöntötte az emlékezőket, megkülönböztetett tisztelettel *Szarka Gábor*t, a Honvédelmi Minisztérium kabinetfőnökét, *Harangozó Bertalant*, Vas megye kormány megbízottját, *Puskás Tivadart*, Szombathely polgármesterét, *Kerecsényi Zoltánt*, a MEASZ alelnökét. *Szabó Tibor* Jászai-díjas színművész *Radnóti Miklós* Tördék című versével nyitotta meg a kegyeletteljes eseményt, majd elhangzott Izrael Állam magyarországi nagyköveteinek üzenete, amelyben többek között azt írta: „A borzalmakat ki kell mondani, hogy sohase feledjük el az áldozatokat. Ha nem nevezzük néven a tetteket és az elkövetőket, akkor nem emlékeztethetünk hitelesen arra a folyamatra sem, amely sok millió ember megsemmisítéséhez vezetett a

huszadik század legsötétebb korszakában. Minden egyes kirekesztő szó, magatartás és tett gyűlöletet szít emberek és embercsoportok között. A határt a gyűlöletbeszéd és a szólás szabadsága között egyértelműen meg kell szabni.” *Aliza Bin-Noun* szerint emlékezni, emlékeztetni kell arra a szörnyű időszakra, a 600 ezer magyar áldozatra, s össze kell fogni a kirekesztés és a gyűlölet ellen.

A beszédek sorát *Szarka Gábor* honvédelmi kabinetfőnök kezdte, aki hangsúlyozta: „Emlékeznünk kell, hogy kerültek ki közülünk gyilkosok is, akik kollaborálva a megszállókkal, részt vettek a holokauszt végrehajtásában. Emlékeznünk kell ugyanakkor arra is, hogy voltak közöttünk emberek, akik megtették, amit meg kellett tenniük. Neves és névtelen hősök, akik emberek maradtak akkor is, amikor nem ezt várták el tőlük. Ők példát mutattak, hogy mit kell tennünk a nehéz időkben. Jelen korunkban mindenkinek tudnia és éreznie kell ebben az országban, hogy biztonságban élhet, és azt is, hogy fontos és szükség van rá. Magyarország megújításában mindenkire számítunk. Amikor emlékezünk, hitet teszünk amellett, hogy összetartozunk egymással.”

Harangozó Bertalan, Vas megye kormány megbízottja kiemelte: „Fejet hajtunk azok előtt, akiket megkülönböztettek akkoriban a törvények. Már csak falak, téglák idézik a hajdan virágzó szombathelyi hitközséget, de tagjai így is itt vannak velünk. Közös kötelességünk az emlékezés rájuk.” Beszélt a Ne ölj! parancsot betartásáról, arról, hogy erkölcs nincsen tisztesség nélkül.

Puskás Tivadar polgármester a vá-

rosban élt zsidóság történetét ismertette. Dunántúlon Pécs és Győr után itt élt a legnagyobb létszámú közösség, köztük számos kiválóság. A deportálásokkal 4228 megbecsült polgárát – orvosokat, jogászokat, művészeket, iparosokat és kereskedőket – vesztette el a város, akkori lakosságának több mint tíz százalékát.

Kerecsényi Zoltán, a MEASZ alelnöke azt mondta: „Ennyi idő távollából még világosabban látható, milyen nagy tragédiája volt az emberiségnek a második világháború. Sajnos mára már csökken azok száma, akik maguk is átéltek a több mint hat évtizeddel ezelőtti szörnyű eseményeket, egyre inkább a hiteles közvetítőkre, az »örzőkre« marad az antifaszizmus további aktív képvisellete. Rajtuk is múlik, hogy közéletünket eltávolítsuk azoktól az eszméktől, amelyekről az emberiség már oly sokat szenvedett. Csak remélhetjük, hogy mind szélesebb körben bebizonyosodik: az antifaszizmus élethosszig tartó, demokráciát igénylő, humanista életfelfogás, ami nem politikai hovatartozás kérdése.” Az alelnök utalt *Hende Csaba* honvédelmi miniszter és *Medgyessy Péter* volt kormányfő év eleji, példaértékű izraeli látogatására is. Szerinte „hasznos kérdésekben össze kell fogni! Minden demokratának – hovatartozás nélkül – ki kell állni azon értékek mellett, amelyekért sokan az életüket áldozták, s ápolni kell ezen emberek emlékét. A mártírok emlékének ápolása, valamint a túlélőkkel, hozzátartozóikkal való kapcsolat fenntartása nemcsak a nemzeti önbecsülés miatt fontos, hanem a nemzeti egység erősítése miatt is”.

Vencel György kántor arra emlé-

keztetett: a hatalmas veszteség mindmáig közöttünk van. A holokauszt ma már kevés jelenlétű szombathelyi túlélőjét virággal köszöntötte a hitközség, majd az egykori zsinagóga mellett magasodó mártíremlékműnél helyezték el az emlékezés koszorúját a rendezvény vendégei, a szervezők és a hozzátartozók. A Szombathelyről és környékéről elhurcoltak előtt tisztelegtek a Bercsényi-temetőben is a mártírok és munkaszolgálatosok emlékművénél tartott kegyeleti szertartáson recitált gyászimával.

– tudósítónktól –

Pécs

A zsinagógában *Klein Ervin* főkántor gyászimáját a híres Angster-organán *Fodor Ernőné* kísérette, ezt követően a holokauszt túlélői, a hitközség tisztviselői gyűjtöttak meg jelképesen hat gertyát. *Schönberger András* főrabbi felidézte a mártírok szenvedéseit, hangoztatva, hogy korunk, hittestvéreink kötelessége emlékezni és emlékeztetni a szomorú történetekre, fel-emelni hangjukat mindazok ellen, akik a vérvöröslés szörnyűségeit napjainkban tagadni akarják. A zsinagógában őrzik a Könnyek könyvét, melybe örökre beíratott a négyezer helyi mártír neve. A főrabbi beszéde végén kinyitotta a könyvet, s felolvasta annak bevezető sorait: „Megíratott e könyv, a Könnyek könyve, elkövetkező nemzedékek számára, hogy megőriztessenek benne közösségünk vértanúhalált szenvedett fiainak és leányainak nevei, mindazok, akik tűz, víz, éhség, járványos betegség és embertársaik kegyetlen keze által pusztultak el, üldözöttségük idején az 1940–44. években.”

Az istentisztelet után a zsinagóga kertjében megkoszorúzták a vértanú-

halált halt zsidó gyermekek szobrát. A gyászünnepek a zsidótemetőben folytatódott, ahol az emlékműnél beszédet mondott *Páva Zsolt* polgármester, *Goldmann Tamás* hitközségi elnök, majd elhelyezték az emlékezés koszorúját. A továbbiakban az egykori gettó épülete előtt *Varga Dezső* levéltáros beszédét meghallgatva, az ott elhelyezett táblát koszorúzták meg, majd a vasútállomásnál a deportálás emlékeztető, tavaly felállított szobornál rótták le kegyeletüket a megjelentek

Mitzki Ervin

Sátoraljúj hely

A temetőbe az esős, zord idő ellenére is sokan ellátogattak. A Kél málé ráchámimmal kezdődő megemlékezésen részt vett az új helyi születésű *Freund Jenő*, a miskolci hitközség elnöke, aki évtizedek óta kitartóan szervezi és támogatja a városban zajló vallási eseményeket anyagi és erkölcsi hozzájárulásával. *Szlukovinyi Péter* titkár köszöntötte a jelenlevőket, majd beszédében az egykori vallásos közösség szellemi és anyagi élenjárását méltatta. Felelevenítette a Tízparancsolat szerint élő békés zsidóság érthetetlen kipusztítását, amellyel a város visszafordíthatatlan és jóvátehetetlen károkat szenvedett. „Ásré jósó” – idézte az ősi zsolttár szavait, miszerint az Örökkévalóban bízva, népe tagjának lenni és hajlékában élni áldás. Az emlékezetet azonban nem lehet kitörölni, sőt, évről évre élésíteni és továbbadni szükséges – mondta.

A megemlékezés a gyászolók közös kádissal zárult.

(folytatjuk)

Valami itt nincsen rendben

Könnýű nem észrevenni – a dugóban felhúzott ablak mellett – az egymással kiabáló autósokat, amikor egy dudálásra kemény zsidóság a válasz.

Könnýű nem meghallani a megszokott boltban fizetősor, a sorban állva, a hátam mögött szitkozavakkal egybekötött zsidóságot, amivel engem illetnek félhangosan.

Könnýű neves orvosként megtapasztalni a kollégák részéről is a sugdolozást és a szurkálódo rejtjeles zsidóságot a munkahelyen nap mint nap.

Könnýű fiatalként bemenni egy szórakozóhelyre, ahol nem szolgál-
nak ki, mert a bőröd színe kicsit sötétebb, mint másoknak (és közben azt még nem is tudják rólad, hogy emellett zsidó is vagy).

Könnýű kutyasétáltatás közben fröcsögő zsidóságra figyelmesnek lenni egy disztinált, nem szélsőséges kinézetű lány és fiú párbeszédének részeként, egy egyszerű, hétköznapi, megszokott beszélgetés részeként.

És ami nem könnýű, amiért mégis azt gondolom, hogy nem teljesen felhőtlen a helyzet, és az antiszemitizmus létezik, azt az alábbi történet mutatja.

Budapesti zsinagóga. Peszách felünnep. Telefon csörög.

– Halló!

– Jó napot kívánok!

– A rabbitól disznóhúst akarunk venni.

Telefon megszakítva. Biztos egy viccelődő, sok szabadidővel rendelkező ember (bár ilyennel azért spontán nem találkozunk). Akad sok ilyen telefon mostanában...

Mindegy. Megszerezte valahonnan a zsinagóga telefonszámát. Úgy lezárva! De talán mégsem mindegy.

Kivonulás, a szabadság ünnepe, peszách, II. szedereste (utolsó vacsora), istentisztelet. Az imádkozás alatt három bőrfejú megróblá bemásmni a helyén, lebeszéli a srácokat a bemenetelről. Azt mondják: A rabbit keressük, mert disznóhúst akarunk venni tőle... Megöljük a rabbit! –

zárul a beszélgetés (amennyiben ezt lehet annak nevezni).

Ennyi? Kirívó eset? Lehet, sőt biztos, de ez nem csak egy, a fejükből kipattant hirtelen elhatározásból véghezvitt vicces tett. Ez valami más. Könnýű észrevenni? Hát...

Vegyük észre, és ne legyintsünk! Valami itt nincsen rendben. Nem kell megijedni, de ez nem mehet így tovább...

Verő Tamás rabbi

Kommentár

A disznóhúsos történet, amely a megöléssel végződött volna – Zuglóban játszódott. A telefont és a lebeszélést követően feljelentés született az ügyben a zuglói kapitányságon, annak rendje, módja szerint. Könnýűnek látszott a dolog, hiszen a hívó fél telefonszámát mellékelték a rendőrségen. Nem úgy a zuglói kapitányságnak. A peszách balhé két és fél hónapja történt! Azóta nincs meg a tettes...

A zuglói főrabbi

Neonácik Oroszországban

Adolf Hitler Németországa 1941. június 22-én támadta meg a Szovjetuniót, kiszélesítve a világtörténelem legvéresebb háborúját, amelyben egyes becslések szerint 27 millió szovjet ember vesztette életét, de Oroszországban ma is több tízezerre tehető a Hitlerlétető neonácik száma.

Noha Hitler alsóbbrendű fajként kezelte a szlávokat, és meg akarta semmisíteni őket (is), hogy „életet” teremtsen Keleten, mai orosz tisztelők éppen fajgyűlöletét követik.

A neonácik és egyéb szélsőjobboldaliak éppen a Hitler április 20-i születésnapja körüli időszakban vadásznak a külföldiekre: áldozataik többnyire a volt Szovjetunió déli köztársaságaiból, a Kaukázusból és Közép-Ázsiából érkező vendégmunkások és a színes bőrű egyetemisták.

A Szova jogvédő szervezet adatai szerint tavaly legkevesebb 37 ember vesztette életét és 375 szenvedett sérüléseket rasszista indíttatású támadásokban. Az áldozatok között van

(Illusztráció)

nem egy antifaszista is, Oroszországban működik a többnyire fiatalokat tömörítő antifaszisták szervezete.

Az orosz rasszisták az interneten nyíltan dicsekednek kegyetlen tetteikkel, gyakran viselik ruhájukon vagy bőrükre tetoválva az SS jelét, vagy a 88-as számot: ez a Heil Hitler köszönést jelképezi, minthogy a H az ábécében a 8. helyen áll.

Korábban az orosz hatóságok tagadták, hogy számos bűncselekmény mögött a rasszizmus áll, az utóbbi két évben azonban már több neonácit elítéltek sokszoros gyilkosságok miatt.

Az ifjú szélsőjobboldali létszáma annak ellenére sem csökken, hogy a második világháborúban aratott győzelem évfordulója, május 9., ma is az egyik legnagyobb ünnep Oroszországban. Néhány évi szünet után ismét katonai díszszemlével ünneplik, a veteránok találkozókat tartanak, és idén is a kis kocsiktól a legnagyobb Hummerekig sok autón megjelent a felirat: „Nagypapa, köszönjük a győzelmet!”

A Ria Novosztij hírgyűjteménye az Oroszországi megátámadásának évfordulójának alkalmából a kelet-európai neonácizmusról rendezett kerekasztal-beszélgetés résztvevői úgy vélekedtek: a neonácizmus a hatóságok mulasztása nyomán, sőt, hallgatóság jóváhagyásával terjedhetett el és

válhatott észrevehető politikai erővé a volt Szovjetunió egykori köztársaságaiban és több kelet-európai országban.

„Különösen a kelet-európai országok némelyikében van szemmel láthatólag újszületőben a náciizmus, ott, ahol arra az útra léptek, hogy egy szintre helyezik a kommunizmust és a náciizmust, az utóbbi kollaboránsait hősöknek minősítik, irántuk rokonszenven nyilvánítanak, a második világháború meghamisított történelmét prédikálják, s ezzel gyakorlatilag elősegítik országukban a náciizmus újszületését. Ezzel ezek az államok azon erők örököseinek minősítik magukat, amelyek együtt harcoltak a náciikkal” – mondta a tanácskozáson *Borisz Spigel*, az orosz parlament felsőházának tagja, A világ náciizmus nélkül elnevezésű nemzetközi jogvédő mozgalom elnöke.

Úgy vélte, az embertelen ideológia továbbélésének okai között van a kommunista ideológia csődje, a migráció és következményei, a szociális ellentétek kiéleződése, a kapitalizmus újszületése a posztszocialista térségben.

„A neonácik tagadják a náci bűneit, tagadják a holokausztot, és egyes országokban már eléggé közel kerültek a hatalomhoz” – figyelmeztetett *Borisz Spigel*.

(MTI)

Zalaegerszeg: 18. emlékműrongálás!

Ismét megrongálták a holokauszt-emlékművet Zalaegerszegen: az alkotásról a bronzból készült bőröndöt, a túsarkú cipőt és egy kismackót loptak el – közölte *Siklósi Vilmos*, a helyi hitközség elnöke az MTI-vel.

Siklósi Vilmos elmondta, hogy az emlékmű pénteken még sértetlen volt, a rongálást – amellyel több százezer forintnyi kár keletkezett – hétfőn vették észre. A hitközség vezetőjének közlése szerint az alkotást 2005-ben avatták fel, azóta tizenhét alkalommal fordult elő, hogy megrongálták vagy meggyalázták. A sorozatos rongálások miatt a város önkormányzata kivilágította és 2010 szeptemberében térfelügyelő kamerát is elhelyeztetett az emlékmű közelében.

A felvételeket a helyi rendőrkapitányság ügyeletehöz továbbítja a rendszer, ennek ellenére a tetteseket soha nem sikerült elfogni – mondta el *Siklósi Vilmos*.

A Zala Megyei Rendőr-főkapitányság sajtószóvivője az MTI-t arról tájékoztatta, hogy a rongálásról hétfőn érkezett bejelentés. Az ügyben a Zalaegerszegi Rendőrkapitányság nyomozást rendelt el – tudatta *Salamon Róbert*, hozzátéve, hogy a felderítés érdekében a rendőrség elemzi az értékelhető kamerafelvételeket is.

A bronzalatt tisztelt emlékművet a holokauszt 60. évfordulóján állították a zsidó áldozatok tiszteletére a zalaegerszegi zsidótemető előtti parkban. Rajta annak a 868 helybéli polgárnak a neve olvasható, akiket 1944-ben hurcoltak el koncentrációs táborokba.

(MTI)

APRÓHIRDETÉS

VEGYES

Üzemorvosi, háziorvosi rendelés Zuglóban, Vezér u. 156. VITAPHARM. Hétfő-szerda 15–16-ig. Dr. Szigeti Miklós, tel.: 220-0230.

Fogorvosi rendelom címe: XIII. Szt. István krt. 4. III. 1. Tel.: 320-4778, 06-20-496-2223, dr. Virág Péter.

Örömmel tudatjuk, hogy a Rabbitestület és a Mazsahisz vezetősége megállapodott David Goldberg mohéllal (Németország), aki zsidó fiúgyermek körülmetélését vállalja. Amennyiben az Ön családjában ilyen szimchá (öröm) van, kérjük, jelentkezzen a Rabbiságon a 413-5580-as telefonszámon vagy a rabbitestulet@mazsahisz.com e-mailen keresztül, hogy a gyermekét Ábrahám szövetségébe felvehessék.

Tóratekercsek, tfilenek és mezük szállítására, ellenőrzésére és javítására. Farnadi-Jerusalími Márk. Telefon: 06-70-932-8275, e-mail: sofer@sofer.hu, weboldal: www.sofer.hu

Kiadó Bp. I., Attila úton 81 m²-es, kétszobás, összkomfortos lakás. Érdeklődni lehet munkaidőben a 413-5500/128 telefonon.

Kiadó Bp. VII., Thököly úton 81 m²-es, kétszobás, összkomfortos lakás. Érdeklődni lehet munkaidőben a 413-5500/128 telefonon.

Diplomakötés (aranyozás héber betűkkel), naptárkészítés, színes nyomtatás. Koós Erika, +36-20-314-3131, terezy nyomtatás@gmail.com

Szép környezet, jó levegő. Pátyon 3.5 szobás lakás (kert, pince, beépíthető padlás) áron alul eladó, esetleg kiadó. 19 millió Ft. +36-20-912-3343.

Manikűr, pedikűr. Hívásra hához megy. 06-20-551-4580.

Vízszínházhoz közel turistáknak lakás kiadó. Tel.: 06-30-346-2223.

Újlipótvárosban garzonlakás turistáknak kiadó. Tel.: 226-4109.

KASTÉLYOK BERENDEZÉSÉHEZ vásárolok nagyméretű, kisméretű festményekeket, **EZÜSTTÁRGYAKAT**, 12 személyes evőeszközöket, cukorobozókat, gyertyatartókat, tálcaikat stb., Kovács Margit, Gorka kerámiáit, herendi, meisseneni, Zsolnay porcelánokat, régi álló, fali, asztali díszőrököt, antik, barokk bútorokat, tabernákulumot, szekretet, reneszánsz dolgozószobát, bronz-, fa-, márványszobrokat (hibásakat is). Teljes hagyatékért első vevőként a legmagasabb árat fizetem, **KÉSZPÉNZBEN**. Díjtalan kiszállás, értékbecslés, vidékre is. **ÜZLET: I. KER., BATHYÁNY U. 10. 201-6188, 06-20-323-4104.**

Szell Kálmán térenél 111 m²-es, felújításra szoruló, irodának, rendelőnek, befektetésnek is alkalmas polgári lakás eladó vagy kiadó. Tel.: 06-20-938-7808.

József körút közelében 2 szobás, teljes felszereltségű lakás turistáknak kiadó. +36-30-658-9282.

Fogtechnika! Fogsorok javítása, készítése, nyugdíjasoknak árkedvezményel. Igény szerint hához is megyünk. Bejelentkezés: +36-30-398-3107.

VI. ker., Király utcai, 30+15 m²-es, saját tulajdonú üzlethelyiség kiadó vagy 16 millió Ft-ért eladó. 06-20-952-9010.

VII. kerületi, nagy forgalmú főútvonalon 41+37 m²-es, galériás, felújított üz-

lethelyiség családi okból sürgősen eladó. Tel.: 06-20-934-1077.

HÁZASSÁG

21 év tapasztalatával várom önt, amennyiben társra vágyik. Az emberi sok segítsége, a társkeresés számomra hivatás. Nyugdíjasoknak kedvezmény. Elérhetőségeim: Györgyi asszony, 326-5989, reggel 8–10-ig, este 20–22-ig. E-mail: gyorgyi.asszony@gmail.com

Társasági és szellemi szórakozáshoz, egyúttal 60-as intelligens, kedves férfi társat keresek. 06-20-567-7810.

Mártír-istentiszteletek 2011/5771

Július 17.	9.30	temető
Soroksár	9.30	temető
Pesterzsébet	10.15	temető
Csepel	11.30	temető
Újpest, Rákospalota, Pestújhely	18.00	újpesti zsinagóga

Kérjük olvasóinkat, hogy az időpontokat, helyszíneket rendszeresen kísérik figyelemmel, mert változás lehetséges!

Megrótták Izraelt

Az UNESCO, az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete elfogadta Jordánia kérését és hivatalosan megrótták Izraelt a Templomhegy előtti térségen folytatott feltáró ásatásokért. (A Jordániai panaszhoz Egyiptom, Bahrein és Irak is csatlakozott.)

Az úgynevezett „Mugrabi hídról” van szó, amely nem híd, inkább feljáró vagy rámpa, és a Nyugati Fal előtti térséghez vezető úttól indul fel a Templomhegyre, annak is a déli szélére. A rámpa felső vége az El-Aksza közelében éri el a Templomhegy magasságát.

Az egykori primitív faépitményt már régen kikezdte az idő, és a 2004. február 11-én bekövetkezett erős földrengés súlyosan megrongálta. Izrael hatóságai úgy döntöttek, hogy az ideiglenes alktományt a helyhez illő kő- és betonfeljáróval cserélik ki. A 2007-ben megkezdett munkálatokkal párhuzamosan a feljáró nyomvonalán feltáró ásatások is indultak, amelyekről mind a muzulmán szent helyeket felügyelő hitbizományt, a Wakfot, mind pedig a Templomhegyet 1967-ig felügyelő Jordániát értesítették.

Jordánia mindehhez – négy évvel ezelőtt – hivatalosan beleegyezését adta. 2007 februárjában palesztin tömegek indulatos tüntetést rendeztek a helyszínen, mire Uri Lupolianski, Jeruzsálem akkori polgármestere a munkálatokat ideiglenesen leállította. Idővel mind a feljáró rekonstrukciója, mind a feltáró ásatások folytatódottak.

(Halmos László)

Hírek, események röviden

– **Meghívó.** Lapunk állandó szerzője, Csomos Róbert szeretettel várja ismerőseit, barátait július 19-én 19 óra körül a Lila Köd könyves kávézóban (Tátra utca és Radnóti Miklós utca sark) legújabb könyvének bemutatójára.

– **Zsinagógák nyomában!** A Bálint Ház Salom Klubja július hónapban kirándulni megy a Szentes–Mád–Tökaj–Nyíregyháza útvonalon. A részletekről július 19-ig érdeklődhettek a 311-9214-es telefonszámon Repper Ritánál vagy a repper.rita@balint-haz.hu e-mail címen.

– **Töltsd velünk a nyár utolsó hetét!** Önkéntes munka Izraelben, akciós repülőjeggyel, 2011. augusztus 14. és szeptember 4. között. Ősszel is folyamatosan indulnak csoportjaink. Jelentkezés: llljano@freemail.hu, 06-30-527-0562, Deutsch János.

– **A 28-as villamos** ismét a Kozma utcai zsidótemetőig jár, tudatjuk az érdekeltekkel.

– **Utazás Izraelbe.** A Salom Klub 2011. október 26-tól november 3-ig társasutazást szervez Izraelbe, melynek költsége 1250 USA-dollár + 95 ezer Ft repülőjeggyel, az El Al járatával. Jelentkezni lehet Repper Ritánál személyesen a Salom Klubban (Bálint Ház, 1065 Bp., Révay u. 16), telefonon a 06-70-311-0295, 311-9214/114 számon, illetve e-mailben a repper.rita@gmail.com címen.

Az UNESCO dokumentuma, amely az angol nyelvű „censure” kifejezést – magyarul jelenthet kifogást, bírálatot, vagy akár megrovást is – használja, Izraelt a régészeti munkák azonnali beszüntetésére szólítja fel.

Izrael megdöbbentéssel fogadta az UNESCO üzenetét, miután a panasz benyújtó Jordánia a munkálatok megkezdésekor hivatalosan hozzájárult az ásatásokhoz.

A nemzetközi szervezet 21 tagállama közül Ausztrália, Svájc, Brazília és Mexikó a határozat szélsőséges Izrael-ellenes megszövegezésének megváltoztatását kérte. E négy államon kívül Svédország és Észtország a feltáró ásatásról szóló vita elhalasztását is kezdeményezte, de az Izrael-ellenes többség a kérést elvetette. *Nimrod Barkan*, Izrael UNESCO-hoz kirendelt nagykövete, aki csupán megfigyelői státussal rendelkezik, szót kért, de Egyiptom képviselőjének vétója miatt nem fejhette ki álláspontját.

Mohammad Kayed, Jordánia Hase-mita Királyság külügyminisztériumának szóvivője elégedettségét fejezte ki a döntés felett.

Izrael ezzel szemben megdöbbentését és haragját hangoztatja. „A jordániaiak hazudtak nekünk is, és az Egyesült Államoknak is. Hihetetlen az a módszer, ahogy az Izrael és Jordánia között megszületett egyezségezt meg sem említették” – fejezte ki véleményét az izraeli szóvivő.

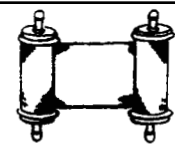
Halálozások

Fájdalommal tudatom mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy imádon túl feleségem, *dr. Kendéné Winter Veronika*, a MALÉV volt munkatársa, 66 éves korában örökre elszenderült. Földi maradványai a Kozma utcai temetőben lettek örök nyugalomra. Gyászolják: férje, *dr. Kende Iván*, valamint fia, unokái, menyei, rokonai, kollégái, hittestvérei és barátai. (x)

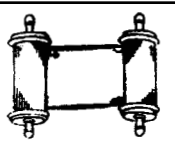
Somogyi Imréné, a népszerű Dusika 107 éves korában visszaadta a lelket Teremtőjének. Mély részvételt kísérték utójának a Kozma utcai sírkertben. A hagyományokhoz mindig ragaszkodó, áldott, finom lélek volt. Köszönetet és köztiszteltet őrözte. *Tóth Emil* főként gyászzenéje után *Deutsch Róbert* főként méltatta kiemelkedő emberi tulajdonságait. Gyászolják: unokahúga, *Kádár Zsuzsi*, aki éveken át odaadó szeretettel gondoskodott róla, és kegyelettel búcsúzott tőle a többi családtag: *Nusi, Ernő, Gergő, Gábor* valamint az Izraelben élő *Chava, Rózi* és családtagjaik.

Gázszerelés

• Gázberendezések, gázvezeték új szerelési hatósági engedéllyel
• Időszaki kötelező ellenőrzés (2008. XL. tv. 89. § [6])
• Vízórszerelés
• Fűtőszerek, fűtőszoba-felújítás
FRANK 1063 Budapest, Szív u. 28.
Tel.: (1) 331-5743, 06-30-932-3615

IMAI DÓK

Templomok	Péntek este Júl. 22.	Szombat reggel Júl. 23.	Péntek este Júl. 29.	Szombat reggel Júl. 30.
Dohány	18.00	9.30	18.00	9.30
Frankel L. út 49.	18.30	10.00	18.30	10.00
Hegedűs Gy. u. 3.	19.00	9.30	19.00	9.30
Vasvári P. u. 5. (Iubavicsi)	19.30	9.00	19.30	9.00
Thököly út 83.	18.30	9.00	18.30	9.00
Hunyadi tér 3.	19.00	9.00	19.00	9.00
Bethlen tér 2.	19.15	9.30	19.15	9.30
Nagyúvatos u. 4.	19.00	8.00	19.00	8.00
Rabbiképző-ORZSE (Bérekcsis u. 2.)	18.00	9.00	18.00	9.00
Kazinczy u. 27.	20.25	8.00	20.20	8.00
Alma u. 2.	18.00	8.45	18.00	8.45
Kórház (Amerikai u. 53.)	17.30	7.30	17.30	7.30
Páva u. 39.	19.00	9.30	19.00	9.30
Dózsa Gy. út 55.	19.00	9.00	19.00	9.00
Berzeviczy u. 8.	18.00	9.00	18.00	9.00
Károli G. tér 5.	18.30	9.00	18.30	9.00
Visegrádi u. 3.		9.00		9.00
Dessewffy u. 23.	20.25	9.00	20.20	9.00
Teleki tér 22. (szefárd)		8.45		8.45
Lauder iskola (Budakeszi út 48.)	18.00		18.00	
Pesterzsébet (Zamárdi u. 7.)	18.00		18.00	
Vidéken				
Vác (Eötvös u. 3.)	18.00		18.00	
Kecskemét (Nagykőrösi út 5.)	18.00		18.00	
Székesfehérvár (Várkörút 19.)	18.10		18.10	
Győr (Kossuth L. u. 5.)	18.00		18.00	
Szeged (Gutenberg u. 20.)	18.00	9.00	18.00	9.00
Debrecen (Pásti u. 4.)	20.15	8.00	20.00	8.00
Nyíregyháza (Mártírok tere 6.)	20.15	8.00	20.00	8.00
Miskolc (Kazinczy u. 7.)	18.00	8.00	18.00	8.00
Pécs (Füredi u. 1.)	18.30	10.30	18.30	10.30
Kiskunhalas (Petőfi u. 1.)	18.00		18.00	
Szombathely	18.30		18.30	
Kaposvár (Bersenyi u. 14.)	18.00		18.00	
Nagykanizsa (Fő u. 6.)	18.00		18.00	
Keszthely (Kossuth L. u. 20.)	18.00		18.00	
Hódmezővásárhely (Szt. István tér 2.)	18.00		18.00	
Siófok (Széchenyi út 4.)	19.00		19.00	
NAP T Á R				
Július 19. kedd	Támmuz 17.	Sivá ászár bötámmuz – bőjt		
Július 22. péntek	Támmuz 20.	Gyertyagyújtás: 8.13		
Július 23. szombat	Támmuz 21.	Szombat kimenetele: 9.27		
Július 29. péntek	Támmuz 27.	Gyertyagyújtás: 8.05		
Július 30. szombat	Támmuz 28.	Szombat kimenetele: 9.17		
		Újholdhirdetés		
Július 31. vasárnap	Támmuz 29.	Jom kippur kátán		
Augusztus 1. hétfő	Áv 1.	Újhold		

ZSIDÓ VILÁGHÍRADÓ

Litvánia

A litván parlament a napokban 52 millió dolláros keretet hagyott jóvá a megszállás idején a zsidóktól elkobzott javak kárpótlására. A kifizetés tíz év alatt történik. *Andrius Kubilius* kormányfő szerint ezzel is bizonyítani akarják, hogy „megértik a zsidóknak a holokauszt idején elszenvedett tragédiáját”. A döntés végrehajtására a kormány különleges alapot hoz létre, amely elsősorban a zsidó múlt emlékeinek megőrzését szolgálja. Az alapból a soá túlélői számára 1,25 millió dollárt fizetnek ki a jövő évben. *Faina Kuklansky*, a mintegy három ezer fős közösség egyik vezetője a Reuters hírügynökség tudósítójának kijelentette, hogy „a szándék fontosabb, mint az összeg. Az állam jelenleg ennyit tud adni”. A parlamenti szavazás során a 141 képviselő közül 81 támogatta a kártérítési javaslat elfogadását, melyet többéves huzavona előzött meg. A döntést közvetlenül *Hillary Clinton* amerikai külügyminiszter vilniusi látogatása előtt hozták meg. A második világháború előtt 160 000 zsidó élt az országban, akik a lakosság hét százalékát tették ki.

Argentína

Az argentin parlament egyhangúlag jóváhagyta a Buenos Aires-i izraeli nagykövetség ellen 1992 áprilisában elkövetett bombamerénylet 29 halálos áldozata családjának és 242 sérültjének fizetendő 40 millió dolláros kártérítést. A képviselők jelenleg tanulmányozzák az argentin fővárosban működő AMIA zsidó közösségi központ ellen 1994-ben elkövetett terrortámadás 85 halálos áldozata és sebesültjei után fizetendő kártérítésre vonatkozó javaslatot is. A két merénylet elkövetőit a hatóságok még nem találták meg!

Románia

A városban történt pogrom 70. évfordulója alkalmából emlékművet avattak a romániai lasiban. Az ünnepségen a helyi hitközség elnöke, *Abraham Ghilman* emlékezett a hatóságok által kezdeményezett vérengzés mintegy 15 000 áldozatára, akik a korabeli közösség egyharmadát jelentették. A pogrom kezdete előtti napon *Ion Antonescu* román diktátor telefonon utasította a helyőrség parancsnokát, hogy „tisztítsa meg a várost a zsidóktól”. *Paul Shapiro*, a washingtoni Holokauszt Múzeum Tanulmányi Központjának igazgatója szerint ez volt a második világháború egyik legborzalmasabb vérengzése, ahol az embereket az utcán, szomszédjait szemé láttára gyilkolták meg. Lasiban jelenleg ötszáz zsidó él.

Egyesült Államok

A kaliforniai Beverly Hillsben lévő otthonában 83 éves korában elhunyt *Peter Michael Falk*, a Columbo filmsorozat híressé vált nyomozója, aki az elmúlt években súlyos Alzheimer-kórban szenvedett. A színész kelet-európai eredetű zsidó családból származott. Felmenői között orosz, lengyel, cseh és magyar ősök is találhatóak. Állítólag egyik dédapja *Falk Miksa*, a Pester Lloyd neves főszerkesztője volt. Hároméves korában szemhétyadagant miatt egyik szemét eltávolították. A második világháború végén az USA haditengerészetenél szakácsként szolgált. 1953-ban közigazgatási diplomát szerzett a Syracuse-i Egyetemen, de három évvel később már Molière Don Juan című darabjában szerepelt. A televíziós produkciók legmagasabb amerikai kitüntetését, az Emmy-díjat négy alkalommal kapta meg.

kovács

ÚJ ÉLET

a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének lapja
1075 Budapest, Síp u. 12.
Telefon/fax: 322-2829
E-mail: ujelet@bzsh.t-online.hu
Főszerkesztő: Kardos Péter
Olvasószerkesztő: Gábor Zsuzsa
Kiadótulajdonos: Mazsahisz
Előfizetési díjak:
Belföldön: 1 évre 3120 Ft
Külföldre 5760 Ft/év
USA és Izrael: 6240 Ft/év
Az összeg valutában is befizethető az aktuális árfolyamon.
OTP bankszámlaszám: 11707024-22118480
OTP SWIFT kód: (BIC) OTPVHUBB
IBAN:

HU66 1170 7024 2026 2095 0000 0000
Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletág, előfizethető a kiadónál.
Postacsek: 11707024-22118480
Terjesztéssel kapcsolatos reklamációk intézése a 06-(80)-444-444-es ingyenes zöldszám.
Szedés: WolfPress Nyomdaipari Kft. Nyomtatás:

VESZPRÉMI NYOMDA ZRT.

ISSN 0133-1353

A Szinájától a Sóhajok hídjáig

Avi Ben Giora, a könyv szerzője saját életének meghatározó korszakaiba vezeti az olvasót. A kötöttségeket mindig nehezen viselő, fiatal magyar zsidó fiú a hetvenes évek Magyarországnak zárt határaiból kiszakadva, édesanyjával áttelepül Izraelbe, ahol kalandoknak is beillő beilleszkedési nehézségek után kell megalapoznia jövőjét. Hamarosan hivatásos katonaként a Szináj-félsziget legmodernebb katonai bázisára kerül. Ennek az objektumnak a belső életébe pillantunk be az író segítségével, miközben felidéz az akkor megkötött és ratifikált egyiptomi békeszerződést, valamint annak következményeit, hatását a térségben élőkhöz napjainkra.

A nyugati viszonyokhoz szokott fiatal férfi később felkeresi régi lányismerősét a vasfüggöny mögött. Furfangos, gyakran humoros kalandok közepette és a kor fonásait kihasználva szökteti meg a lányt a közép-európai zónából, aki immár élete nagy szerelme, akiért fél Európát beutazza, hogy feleségül vehesse.

Közös életük Izraelben kezdődik, majd a mai napig Bécsben folytatódik.

Az olvasót a már-már feledésbe menő kor és egy kevésbé ismert világ eseményeivel, s nem utolsósorban egyéni, könnyed stílusával bilincseli le a szerző.

A könyv kereskedelmi forgalomban kapható a következő budapesti boltokban:

Klauzál 13 könyvüzlet, Klauzál tér 13.

Makabbi Kft., Wesselényi utca 13. Láng Téka, Pozsonyi út 12.

Lila Köd Irodalmi Kávéház, Tatra utca 22.

Egymásra Lépni Tilos!

Aktív közlekedőként nap mint nap szabályok közé kényszerítve mozgunk. Vannak irányító és tiltó táblák is. A szabályok logikusak, többek között be is tartjuk őket, tudva, hogy károkozást vagy büntetést válthatunk ki működéssünkkel. A társadalomban való „közlekedés” is hasonló szabályok között zajlik. A legtöbb szabályt otthon és az iskolában tanuljuk meg, és vigyázunk, ne bántunk meg másokat, ebből következően jogosan háborodunk fel, ha minket bántanak. A közlekedéssel ellentétben az itt okozott vagy kapott sérülések után nem jár büntetés, de a lelkekben annál nagyobb lehet az okozott vagy elszenvedett kár.

Kisebbségként az érzékenységünk jóval nagyobb, felkapjuk a fejünket, ha zsidóznak, de vajon hasonlóan zavar bennünket, ha más kisebbségeket bántanak? Vagy nem figyelünk eléggé, esetleg mi is bántunk akarva, akaratlanul másokat? Az emberek többsége nyitott arra, hogy megvizsgálja cselekedeteit, segítse embertársait. A „vadul bántók” csoportjának nagyobb része is mintakövető, így ha jó példát lát, visszavesz magából. Egy biztos, társadalmunkban, Budapesten nagyon sok kisebbség van, kisebbségben vannak a szemüvegesek, a nők, a nyugdíjasok, a gyerekek, és lehetne sorolni a csoportokat. Mi mindannyian több kisebbségi csoportba is beletartozunk, amelyet lehet kritizálni, utálni.

Az Egymásra Lépni Tilos! kampány azért jött létre, azért dolgoztunk, dolgozunk ma is sokan benne, hogy felhívjuk a figyelmet: Budapest sokszínű város, benne sokfajta értékrenddel bíró emberrel, akiknek együtt, egymás mellett kell/kellene nyugodtan élniük. Az Egymásra Lépni Tilos! összefogja a kisebbségeket képviselő szervezeteken túl mindazokat, akik tudnak, akarnak tenni az egyenlő bánásmóddért, az esélyek egyenlőségéért. A kampány alapvető célja: legyen szemünk észrevenni az ügyfélszolgálaton a nagyot hallót, az orvosi rendelőben az anyukát gyermekével, a mozgássérülteknek kialakított parkolókat a bevásárlóközpontokban. Egyszerű, pozitív és aktív üzenetekkel hozzuk divatba a másik embertársunkra való odafigyelést (mint a mellékelt tábla is mutatja). Középtávon azonban lerakhatjuk egy széles körű összefogáson alapuló, alulról jövő antidiszkriminációs hálózat alapjait, amely alapvető érdeke a zsidó közösségnek (is)! A kampány Budapest Főváros projektje, amelyben a főpolgármester a védnöke a konferenciának, s a szakmai munkában személyesen keresztül a zsidó hitközség is részt vesz.

Répás Péter

SPÁNN GÁBOR

Lakoma

Újságírói közhely: a téma az utcán hever, csak le kell érte hajolni. Néha az se baj, ha más hajol le érte. Ezzel a történettel is más ajándékozott meg. Ismerek egy erősen középkorú hölgyet, aki vándorpedikűrös. Miután szüleit a holokauszt szele jeltelen sírig fújta, és vidéki szatócs férje korán infarktust kapott a liszteszákok cipelése közben, ő muszáj Herkulésként egyedül nevelte fel és bocsátotta útra két fiát. Szerencsésére a szakma, aminek ma is mestere, nem politikairendszer-függő. A lábörme mindenkinek nő, és mindig akad olyan, aki nem tudja vagy nem akarja egyedül gondozni, és megengedheti magának a házhoz rendelt körömkosmetikust. Gazdag sosem lesz, mert mindig csak annyit vállal, amennyit tisztességgel végre tud hajtani, és ez nem több, mint naponta 2-3 cím. Ő mesélte nekem a most következő történetet, amit nincs okom kétségbe vonni, leírásával viszont jócskán hezitáltam. De erről később...

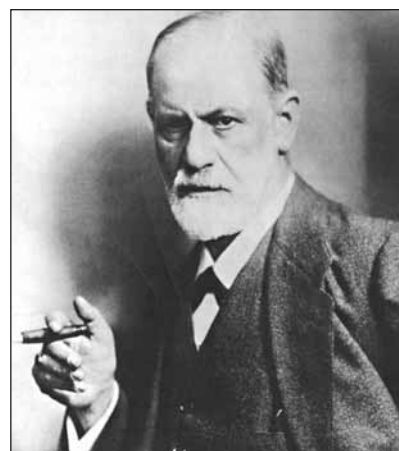
A derék vándorpedikűrös egy szerény autó tulajdonosa, mely egyben munkaeszköze is. Amint mesélte, egyik Pest megyei vendégétől jött haza a sztrádán, amikor nem kis bosszúságára élénk dudálás és villogás közepette leelőzte őt egy mai autósoda. Agyonsicsászott hatalmas terepjáró, azt sem tudja, milyen márkájú, de mehetett vagy 160-nal. Elmondása szerint úgy érezte, hogy csak ül a „mi autónkban”, és ideje lenne elindulni. Nem sokkal ezután hallott egy rövid fékcikorgást, és csattanó hangot. Az ő tempójával pár perc múlva ért oda, ahol a „közúti esemény” történt. Lassítás közben észrevette, hogy a sztráda szalagkorlátja alatt fekszik egy elgázolt fácánkakas. Lefékezett, és azonnal tudta, hogy a szerencsétlen madarat a közvetlenül előtte haladó státusszimbólum ütötte el, a jelek szerint megállás nélkül. Gondolt egyet és kiszállt, s miután meggyőződött arról, hogy a gyönyörű, nagy testű fácánkakast a nyakán érte a halálos sérülés, csomagtartójába tette a kéretlen vadászszákmányt. Végiggondolta a dolgot: ez a szerencsétlen madár biztos az út egyik oldaláról battyogott a másik felé, és rosszul mérte fel az érkező hatalmas autósoda sebességét, annak vezetője pedig vagy észrevette a gázolást, vagy sem. Tudta, hogy egy elkötelezett állatvédő torkán egy falat sem menne le az így szerzett szákmányból, de ő mérlegre tette a dolgot: gazdag ember elüti, szegény ember elfogyasztja. Csillagolt a szeme, miközben elmesélte, hogy egy teljes délelőttje ment rá, míg a nagy madarat megfosztotta tollaitól; egész délután főtt a csodálatos fácánkaleves, és sütötte a szebbnél szebb húsokat. Egy hétre való lukulluszi lakomát szereztem így – meséli a lábörme királynője –, de mohóságomért megbüntettek a Jóisten. Tudniillik első nap úgy nekiestem a tűzdelt fácánkának, hogy másnapra még gyomorrontást is kaptam. Nahát, ezt írja meg, szerkesztő úr, úgysem fogják elhinni!

Hát most megírtam, de fentebb már jeleztem, hogy sokáig vártam vele. A derék asszonynak meg is mondtam, miért. Ez a mesébe illő sztori lehetne akár a méltányosság ajándékának története is, hisz a pedikűrös nő jól mondta: ebben az esetben a gazdag ember gondatlansága juttatta rítán látott jó falatokhoz a szegényebbet. Én viszont azért vártam a sztori közzétételével, mert mint rájöttem, ennek a minidramának az esszenciáját több mint 100 évvel ezelőtt nálam sokkal szebben és szellemesebben írta meg Sólem Aléchem, a világhírű zsidó-jiddis író, Tóbiás, a tejesember című kisregényében. Egy helyütt azt írja: ha egy szegény zsidó csirkét eszik, két eset lehetséges: vagy a csirke nagyon beteg, vagy a zsidó!

Köszönöm kérdésüket, a pedikűrös nő már jobban van...

Negyvenéves a bécsi Freud Múzeum

Negyven éve nyitotta meg kapuit a Sigmund Freud Múzeum a bécsi Berggasse 19.-ben. A jubileum alkalmából nyílt nappal és ingyenes belépéssel várták az érdeklődőket.

A bécsi Sigmund Freud Múzeumot 1971. június 15-én avatták fel lánya, Anna Freud és az akkori kancellár, Bruno Kreisky részvételével. A híres pszichoanalitikus egykori rendelőjében létrehozott intézményt születésnapja tiszteletére egész hónapban ingyenesen látogathatták azok, akik 1971-ben születtek, és ezt valamilyen okmánnal igazolni is tudják. Szintén ingyenes volt a belépés a 2011. június 15-i jubileumi nyílt napon, amelyen előadásokkal és felolvasásokkal emlékeztek meg az évfordulóról. Otto Kernberg New York-i pszichoanalitikus például a kortárs pszichoanalízis néhány nagy ellentmondásáról beszélt az ünnep alkalmából. A pszichoanalitikus gondolkodásmód tudományos perspektíváira világított rá Freud életében és munkásságában a bécsi analitikus, Felix De Mendelssohn. „A szerdatársaság protokolljai” címmel hallhattak előadás-performanceket az érdeklődők Gerhard Naujokstól, Roman Krivanek pedig speciális tárlatvezetést tartott az Anna Freud-teremben keresztül.

Részletes program: www.freud-museum.at

(Compress)

Salamon Béla sztorijai

Budai kávéház

Nóti Károly, az én legkedvesebb szerzőm, talált egy csendes, budai kávéházat, ahová nem járnak barátok és ismerősök, ahol a vendéget nem hívják ötpercenként kártyázni, szóval ahol nyugodtan és zavartalanul lehet dolgozni. Ennél ideálisabb helyet egy író számára képzelni sem lehet.

Csak a feketével volt egy kis baj. A bal parti pincérek már ismerik Nóti bogarait, de odaát annak a lúdtalpú öreg cutrágernek bizony tágra nyílt a szeme a csodálkozástól, amikor az író a rendelést feladta:

– Hozzon nekem egy forró feketét nagy vizes pohárban, mellette két üres poharat, hogy lehűthessem. Három kockacukrot tegyen bele előre, és kavarja fel, hogy nekem ne legyen dolgom vele. A habot külön kérem, lehetőleg porcelántányérban, azonkí-

vül hozza rögtön a szódaikarbónát is.

A budai pincér első hallásra nem tudott mindent megjegyezni, de Nóti addig küldözte vissza a konyhára, amíg végre úgy hozta a feketét, ahogy az neki megfelelt. Igaz, hogy másnap előlről kellett kezdenie a kioktatást, és néhány hiba még mindig előfordult, de a nagy nyugalom és csend mindegyért kárpótolta az írókat. Két hét óta járt már a budai kávéházba, amikor egy szép napon, éppen amikor a feketéjét megrendelte, a telefonhoz hívták. Nóti felállt, és megindult a fürdő felé. Az előtte haladó pincér nem vette észre, hogy a vendég követi őt. Így történhetett, hogy Nóti hallotta, amikor az öreg pincér harsány hangon bekialított a konyhába:

– Egy feketét a bolond Nótinak!
(Galambos Szilveszter gyűjtése)

Befejeződött a bécsi Maccabiáda

Heinz Fischer osztrák államfő nyitotta meg Bécsben a 13. Maccabi Játékokat. A beszedekből és látványosságokból álló, háromórás ceremóniát ötezer ember nézte végig a városháza előtti téren – éppen ott, ahol 1938-ban Hitler az Anschluszt jelentette be az ünneplő tömegnek.

Az eseményen többek között részt vett Szekeres Pál, a Nemzeti Erőforrás Minisztérium (NEFMI) sportért felelős helyettes államtitkára és Zoltai Gusztáv, a Mázsihisz ügyvezető igazgatója.

Szekeres Pál Jusztin Ádámnak, a Maccabi VAC Vívó és Atlétikai Club elnökének és egyben a magyar csapat vezetőjének meghívására tett látogatást az osztrák fővárosban. A csapatvezető a többszörös paralimpiai bajnok helyettes államtitkárt bemutatta versenyzőinknek, illetve körbevezette a helyszíneken is.

Ez volt az első alkalom 1945 óta, hogy a Maccabi Játékokra német nyelvű országban került sor. A megnyitó ünnepség szervezői erősen hangsúlyozták is ennek jelentőségét. Megemlékeztek az áldozatokról, ugyanakkor kiemelték, hogy a verseny a zsidó szellem és a zsidóság túlélésének bizonyítéka.

Az eseményen – amelyet az Európai Maccabi Szövetség és Olimpiai Játékok mintájára rendez – harminchét ország kétezer indulója tizenöt sportágban (tollaslabda, kosárlabda, strandröplabda, bridzs, sakk, vívás, gyephoki, futball, futsal, golf, dzsúdó, karate, squash, úszás, bowling, asztalitenisz, céllövészet, tenisz, röplabda) mérte össze tudását.

A versenyzők közül a legfiatalabb tizenkettő, a két legidősebb pedig nyolcvanéves volt, utóbbiak az amerikai csapattal érkeztek Bécsbe, de nem először jártak ott: 1938-ban gyerekként menekültek el, hogy most amerikai úszóként térjenek vissza.